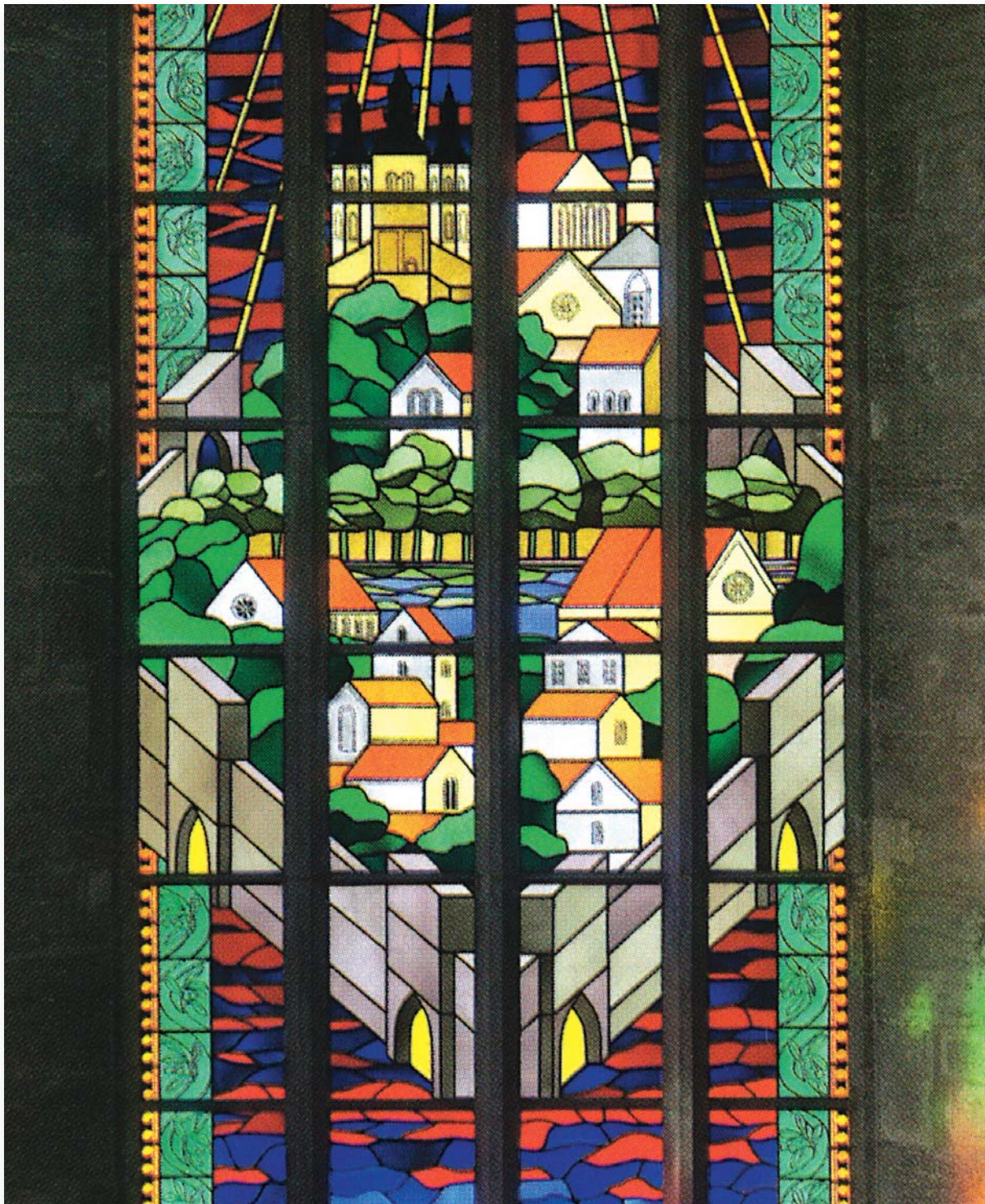




METAFORUM

NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI



- Fra Batesoneminar i Oslo
- Intervju med Peder Kjøs og Rolf Sundet
- Fra Røtter og vinger i Visby

M E T A F O R U M

NORSK MAGASIN FOR FAMILIETERAPI

Medlemsblad for Norsk forening for familierapi NFFT

Utgis normalt i fire ganger pr. år (januar, april, august, november) med deadline den 1. i måneden før planlagt utgivelse (for augustnr.: 1. juni). Opplag 1300 eks.

NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI,

Markveien 23, 0554 Oslo, Tlf: 22 71 75 05

Mail: nfft@nfft.no Bankkonto: 7874 05 96348 *

Daglig leder: Pål Abrahamsen, webside: www.nfft.no

METAFORUMS REDAKSJON:

Kari Yvonne Kjolås DPS, Poliklinikken (PUT) Drammen sykehus,

Klinikk for psykiatri og rus., Vestre Viken HF

Haugesgt. 89 A, 3019 Drammen. Tlf: 32 86 17 00 / 90097996

Mail: kariyk@online.no

Pål Abrahamsen Seilduksinstituttet AS, Markveien 23, 0554 Oslo

Tlf: 22 71 75 05 / 952 22 604 Mail: Pal.Abrahamsen@nfft.no

Hilde Ingebrigtsen Homansbyen familievernkontor, Oscarsgt.20, 0258 Oslo

Tlf: 950 67 545 Mail: hildeing@yahoo.com

STYRET:

Marianne Bie (Leder)

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet,

Seksjon for familie og oppvekst, Stensberggaten 27,

Postboks 8113 Dep., 0032 Oslo, Tlf.: 46 61 51 38 / 91 82 83 65

Mail: marianne.bie@nfft.no

Bente Barstad (styremedlem / nestleder)

Familieavdelingen Modum Bad, 3371 Vikersund

Tlf.: 32 74 97 55 / 918 49 236. Fax 32 74 97 97

Mail: bente.barstad@nfft.no

Allan Ettrup Hansen (styremedlem / webansvarlig)

Tyrili Oslo, Normannsgate 47, 0655 Oslo Tlf: 97 72 42 68.

Mail: Allan.Ettrup.Hansen@nfft.no

Arne Kallekleiv (styremedlem / medlemsansvarlig)

Familievernkont. Øvre Romerike, postboks 202, 2051 Jessheim.

Tlf. 950 72 404. Mail: arne.kallekleiv@nfft.no

Jannicke Walther Tindberg (styremedl.)

Familievernkont. Enerhaugen, Smedgata 49, 0651 Oslo

Tlf.: 915 57 508 Mail: jannicke.walther.tindberg@nfft.no

Siv Merethe Myhra (varamedl.)

Familienheten Borgestadklinikken BA, Postboks 1 3701 Skien

Tlf.: 35509100/99276618

Mail: Siv.myhra@borgestadklinikken.no / siv.myhra@nfft.no

Alicja Olkowska (varamedl.)

Asker BUP, Sykehuset Asker og Bærum, Vestre Viken HF

Postboks 83, 1309 Rud. Tlf: 67 50 21 00 / 93036883

RBUP Postboks 4623, Nydalen 0405 Oslo

Mail: alicja.olkowska@r-bup.no

Jarle Svardal (varamedl.)

Asker BUP, Sykehuset Asker og Bærum, Vestre Viken HF

Postboks 83, 1309 Rud. Tlf: 67 50 20 61 / 98 8283 78

Mail: jarle.svardal@nfft.no

Forsidebilde: Utsnitt av glassvindu: (Pär Andersson 1987)
i Sankta Maria domkirke i Visby, Gotland.

Medlemskap i NFFT kr. 750.- pr år

Inkludert i prisen er 4
nummer av tidsskriftet

FOKUS

og 4 nr. av

METAFORUM

samt rabatter på
foreningens og andre
arrangementer.

Bankkontonummer øverst
på denne siden *



ANNONSER:

Vi tar gjerne mot
annonser om det
som skjer innen
fagfeltet, som kurs,
seminarer, ledige
stillinger, nye bøker
viktige begivenheter
m. m.

Prisene er:

¼ side kr. 1000,-

½ side 2000,-

1/1 side kr. 4000,-.

For fargeannonser
kommer et tillegg
på 500,- pr. annonse.
Annonser for kurs
med rabatt for NFFTs
medlemmer er gratis.

Annonser som settes i
bladet kommer gratis
på websidene, om
ønskelig.

Annonser kun på web:
Kr 2000,-.

Send teksten på
e-post til redaksjonen.
Frister og adresser
står øverst på denne
siden.



Det du sier om andre sier mest om deg selv, sa en eldre terapeut en gang.

I redaksjonens røst fortsetter vi denne gangen med det temaet vi slapp sist, der teksten ble endret på grunn av de tragiske hendelsene på Utøya – og i Oslo. Det har gått tre måneder nå. Rystelsen sitter fortsatt i oss – og mange av oss har på ulike vis vært berørt gjennom arbeid som behandlere på sykehus og poliklinikker. Noen har vært mer direkte berørt – og vil trenge støtte, omsorg og vennlighet – lenge. *Vi glemmer ikke*, sa vi da. La oss holde fast på det, selv om fokus i debatten nå rettes mer mot hva som gikk galt og hva som kunne vært gjort annerledes.

Tråden vi tar opp igjen er gruppens betydning for den enkeltes selvfølelse – og hvordan de representasjonene som speiles oss fra andre skaper vår identitet og personlighet (Daniel Stern). Vi skrev sist; *Vi ser oss selv – og reguleres oss – gjennom de responser vi får og det vi bekreftes gjennom. Dette gjelder grupper så vel som enkeltpersoner. Derfor er det så uhyre viktig hvordan vi bekrefter hverandre – i adferd og ord, ikke bare som individer, men som gruppe, som team, som venner - og selvsagt som familie.* Gruppen tilbyr tilhørighet og gruppens mål er produktet – konkret eller abstrakt. Mister gruppen målet / produktet av syne mister den også sin funksjon og vil etter hvert oppløses i sine enkelte faktorer – og delene vil kanskje finne fellesskap på andre arenaer. I en gruppe er de enkelte elementene også gjensidig potenserende – på godt og vondt. Gruppens opplevelse av seg selv vil igjen prege produktets kvalitet.

Vi i Metaforumredaksjonen, befinner oss heller ikke i på en øde øy. Heldigvis. Vi er i kraft av dere, medlemmene i foreningen NFFT, og formes av de responsene vi får, innenfra i den lille gruppen – i redaksjonsteamet vårt, og utenfra – fra dere. Vi gjør det vi gjør fordi vi tror på gruppens betydning i en større sammenheng. Fordi vi tror at gruppe- og familieperspektiv og systemteori gir viktige bidrag til det terapeutiske mangfold. Og vi er til for medlemmene som deler dette synet og er avhengig av de tilbakemeldingene vi får, og som alle andre preges vi ikke bare av de personlige responsene, men også av vår opplevelse av tilhørighet og betydning i en sammenheng. Vi trenger både å bekreftes og utfordres for at utvikling skal skje. Konstruktiv kritikk er alltid utviklende.

Vårt overordnede mål som blad er å speile mangfoldet innenfor NFFT's fagområde og bidra til medlemmenes følelse av tilhørighet og identitet. Stadig flere av dere bidrar etter hvert her – og gjør dette bladet til det konkrete produktet dere får i posten.

I høst har noen av oss deltatt i en større gruppesammenheng – med utvidet tilhørighet: Nordisk kongress i Visby på Gotland: *Røtter og vinger*. Det var godt å være der – og det kan dere lese *mye* om i dette nummeret. Vi har også vært på Batesonseminaret i Oslo i august og blitt minnet om systemteoriens røtter.

Og så har vi et lengre referat med Rolf Sundet og Peder Kjøs fra siste Vetre der mange interessante spørsmål for feltet vårt blir luftet. Delta gjerne i en debatt om noen av de spørsmålene som reises der.

Og nå er det ikke lenge til neste årskonferanse på samme sted – med den senmoderne familien som tema. Men først er det førjulsseminaret i Logen i Oslo, "IDEER", der vi både løfter oss til et filosofisk perspektiv med Arne Johan Vetlesen: *Empati under press* - og går videre derfra til grunnlaget for foreningen: Familie og familierapi, med terapeutene Vigdis Wie Torsteinsson og Astri Johnsen. Håper å se mange av dere begge steder.

Tilbake til utgangspunktet, gruppen, minner vi om at

helheten er mer enn summen av de enkelte faktorene.

Med hilsen fra oss i redaksjonen.



Hilde



Pål



Kari Yvonne
Ansvarlig red.



Marianne Bie

STYRETS SIDE

Hva skjer – ?

Spørsmålet hører vi ofte og i ulike sammenhenger.

I NFFT skjer det mye og nå får du en oppdatering på aktiviteten.

Førjulsseminaret i desember 2011 med tema *Ideer: Empati under press* og *Familien: muligheter og utfordringer*, er nært forestående med tre spennende forelesere. Deretter kommer årskonferansen på Vetre i februar 2012 som i år har temaet *Familie og familieterapi i senmoderne tid*. Plenumsforelesninger, workshops, systemiske kafeer og alt annet som hører til en god årskonferanse er på plass.

Juniseminarer som i 2012 holdes på Sommarøy utenfor Tromsø 18.-20 juni er også under planlegging av Nordkalottenprosjektet i samarbeid med NFFT. I år vil søkelyset rettes mot systemiske ideer og nettverksarbeid. Rolf Sundet kommer dit, og kanskje Jaakko Seikkula og helt sikkert mange flere. Hvordan skal vi videreføre systemisk- dialogisk- og nettverkskunnskap og ideer inn i fremtiden?

Vi ønsker deg som er engasjert i dette velkommen.

Nytt av året er at NFFT i mai 2012 inviterer til Externship for dem som vil kvalifisere seg videre i EFT (Emotionally focused therapy). Styret ser det som en oppgave å hjelpe frem nye tilnærminger, som er av interesse for mange, men som ikke har fotfeste i vårt fagmiljø ennå. Rebecca Jorgensen, PhD. fra San Diego, USA, kommer og leder oss til externship på Vetre 21-24 mai 2012.

Alle nevnte arrangementer annonseres i Metaforum, på NFFTs hjemmesider og på vår Facebook-side. Ta en tur innom der med jevne mellomrom. I tillegg kommer mange spennende systemiske kafeer.

Den internasjonalt kjente forskeren og statistikeren Bruce Wampold er invitert til systemisk kafé på Litteraturhuset i januar 2012. Følg med for annonsering i Metaforum og på www.nfft.no

Styret kjenner også på utfordringer knyttet til at Pål Abrahamsen pensjonerer seg fra sine sentrale funksjoner for NFFT. Oppgavene han har ivaretatt på en glimrende måte i en rekke år skal videreføres ved hjelp av nye krefter. Allan Ettrup Hansen og Arne Kallekleiv i styret har begge påtatt seg viktig ansvar her. Begge to vil på sikt gå over i sekretariatsfunksjoner. Vi vil markere Pål's store innsats på Årskonferansen på Vetre i februar, og også arrangere en fest for Pål i 2012. I en alder av 29 år må foreningen "flytte hjemmefra" Pål's base. Her er det arbeid i gang for å skaffe nye lokaler som skal ivareta foreningens behov i fremtiden.

14.-17. juni skal NFFT være vertskap for EFTA møte i Oslo for de tre kamrene i EFTA: TIC, SIM og NFTO. Arbeidet er i gang for å tilrettelegge dette møtet der ca 60 representanter fra hele Europa møtes for å utveksle erfaringer og utfordringer for feltet. Møtet åpnes med en presentasjon av aktuell norsk forskning på familieterapi-feltet. Denne presentasjonen kunngjøres senere som et åpent arrangement.

Informasjonskanalen vår for alt dette er bladet du nå holder i hånden, Metaforum. Bladet kommer ut med fire nummer i året og det legges ned timevis med arbeid fra redaksjonen og andre for at nettopp du skal få vite mest mulig om hva som har skjedd, og hva som skal skje.

Vi i styret og sekretariatet håper å se deg på mange av våre arrangementer.
Velkommen!

Med hilsen fra leder
Marianne Bie

A DAUGHTER'S PORTRAIT OF
GREGORY BATESON:
AN ECOLOGY OF MIND

FILMVISNING PÅ LITTERATURHUSET
29.AUGUST 2011 KL. 19.00

Mange regner Bateson (1904–1980) som en av det 20. århundres viktigste
tenkere. Denne filmen gir et unikt innblikk i hans originale, tverrfaglige
unfallsvinkel til alt fra delfinkommunikasjon og schizofreni til økologi og det
hellige.



Filmen blir presentert av hans datter,
filmskaperen Nora Bateson.

Fri entré.

Freidag 30 august kl 10-14 arrangeres
dessuten et tverrfaglig seminar om Gregory
Bateson i auditorium 3, Eilert Sundts hus,
Universitet i Oslo.
Påmelding til Thomas Hylland Eriksen
(t.h.eriksen@sai.uio.no)

ARRANGØRER:



Nora og Gregory Bateson



Filmskaper Nora Bateson



Nora, med Frederick Steier og Thomas
Hylland Eriksen, i sluttpanelet.

En datters portrett av sin far.

En film om Gregory Bateson –
av Nora Bateson.

”An Ecology of Mind”.

Noen highlights ved Kari Yvonne Kjølås

Det var mer enn stappfullt hus på Litteraturhuset i Oslo denne
augustkvelden i 2011, da Nora Bateson presenterte filmen om sin
far Gregory Bateson (1904 – 1980)

Med forventninger benker vi oss. Spesielt forventningsfulle er
kanskje de av oss som har levd med Gregory Bateson som bak-
grunnsfigur for mye av egen tenkning og praksis i mange år.

Filmen skal, ifølge introduksjonen, gi *et unikt innblikk i Gregory
Batesons originale, tverrfaglige innfallsvinkel til alt fra delfin-
kommunikasjon og schizofreni til økologi og det hellige. Dette
innfris gjennom en rekke glimt av tenkning og praksis – fra deler
av samtaler og forelesninger – og litt fra hans mer private
hverdag.*

Det er fint å sitte her og høre gamle utsagn og tanker bli gjentatt
og bekreftet – og samtidig bli tilført nytt til historien om mannen.
Han som var en av opphavsmennene til dobbelt-bind teorien.
Mannen som ga oss læresetninger som *det finnes ingen objektiv
erfaring, kartet er ikke landskapet og navnet er ikke det navngitte*, og
ikke minst *en forskjell som gjør en forskjell*, for å nevne noen.
Mannen som blant mye annet skrev *Steps to an Ecology of Mind*
(1973) *Mind and Nature* (1979) og hans uferdige verk *Angels Fear*
som hans andre datter, Mary Chatrine Bateson, gjorde ferdig i
1987.

INNLEDNINGSVIS introduserer en av initiativtagerne til
arrangementet, sosialantropolog Thomas Hylland Eriksen, Nora – og
Nora introduserer faren og filmen. Hun forteller at faren døde da hun
var 12 år – så hun husker ham bare som en eldre mann. Likevel var det
som om han syntes det var viktig å få formidlet så mye som mulig til
henne nettopp fordi de hadde begrenset tid. Vi ser sekvenser av
samvær, med utforskning av naturens fenomener, i Noras barndom.
Nora er filmskaper. Som voksen ønsket hun å lage en dokumentarfilm
om faren, og trengte økonomisk støtte til prosjektet. Det bød på visse
problemer. Alle mente Gregory var deres, biologene, antropologene og
psykologene, alle hadde de et eierforhold til mannen. Nora endte med
å stå for finansieringen selv.

Gregory Bateson var en original og utradisjonell tenker, forsker og foreleser. Som Hylland Eriksen påpekte i sin introduksjon: Kan hende ville han ikke blitt godtatt av det akademiske miljøet i dag, med dagens krav til formaliteter – og studentenes krav på klare svar. Og det kan han ha rett i, i en tid der krav til produksjon, fasiter og ”matnyttighet” preger de fleste arenaer. Det er trange kår for originalitet, eksperimentering og spørsmål uten klare svar, eller en tenkning som tilsier at det ikke finnes noen endelige sannheter, i hvert fall ikke innen vår rekkevidde.

Likevel sier Nora: - *Verden er kanskje klar for Gregory nå – på en ny og annerledes måte.*

På spørsmål i sluttpanelet om hvorfor, svarer hun at hun tenker slik på bakgrunn av det som skjer i verden i dag, på ufred, fastlåste konflikter, miljøproblemer og økologisk ubalanse, og hvor lite vår tradisjonelle tenkning ser ut til å virke på de store konflikter og utfordringer vi står overfor.

Ett av Batesons hovedpostulater er: ***Problemer oppstår i forskjellen mellom hvordan verden virker og hvordan folk tenker.***

LITT HISTORIKK: Gregory var sønn av William Bateson som var professor i biologi i Oxford og regnes som grunnleggeren av genetikken. Han vokste opp i en familie som var levende opptatt av naturen. Selv studerte også Gregory først biologi, men ønsket etter hvert å gå sin egen vei - og skiftet over til sosialantropologi. I 1930-årene hadde han lengre opphold på Ny-Guinea og Bali. På Ny-Guinea møtte han den kjente amerikanske antropologen Margaret Mead som han giftet seg med i 1936. Sammen fikk de den nevnte datteren Mary Chatrine i 1939. De ble skilt i 1950, men samarbeidet og bevarte et godt forhold resten av livet. For egen del kan tilføyes at kone nummer to var Elizabeth Sumner som han fikk han sønnen John Sumner Bateson med i 1952. Siste gang han giftet seg var, i 1961, det var med Noras mor, terapeut og sosialarbeider, Lois Cammack. Nora ble født i 1969.

INNHALDET, i det jeg highlighter i det videre, er fra utsagn om tenkningen som ble gitt underveis (ispedd noen egne kommentarer). Det kan virke litt usammenhengende, siden filmen ikke er med som illustrasjon her. Dessuten var det lett springende en del av presentasjonsformen.

De fleste utsagn og tanker fremføres av Nora, men det er Gregorys ideer og tenkning hun formidler. Enkelte utsagn er også hentet fra ikke navngitte fagkolleger som uttaler seg på filmen. Noe vil være kjent stoff for mange av Metaforums lesere, men for andre vil Bateson være upløyd mark. Til dem vil jeg anbefale å gå kildene og fordype seg. Det er mye kunnskap og visdom å hente der.

FILMEN: *Gregory var også morsom* – sier Nora, rett før filmen starter. Og helt i begynnelsen av filmen forteller hun at *faren lærte noe hele tiden. Fra alle og alt som omga ham. Og jeg lærte av ham at læring aldri stanser ...*

Alt er i forhold til det det står i forhold til og Alt er i forhold til noe annet og Alt henger sammen.

En kollega sier i filmen: *Han utfordrer oss til å ta et skritt tilbake og tenke på nytt – på en ny måte – og se hvordan virkeligheten opererer.*

Han var interessert i de større mønstrene – hvordan ting henger sammen, spesielt hvordan levende ting henger sammen, sier en annen kollega. *Det hele er så komplekst.*

Hva betyr det egentlig å endre den måten vi tenker på? spør datteren Mary Catherine i et glimt på filmen – og viser til Bateson som spurte slik:

Hva er det med vår måte å oppfatte ting på som gjør at vi ikke oppfatter den skjøre avhengigheten innen økologiske systemer? Og han svarer: Vi ser dem ikke – og derfor bryter vi dem.

Vi ser så Bateson fylle lerretet med et lunt uttrykk: *Dette er den form for verden jeg lever i, og som jeg håper dere lever i også – hele tiden, men heller ikke jeg lever der hele tiden, det er ganger da jeg tar meg selv i å tenke at det finnes noe som er adskilt fra noe annet ...*

En ny form for konversasjon er nødvendig. Kybernetikken fødtes etter siste verdenskrig. Vår tenkning trengte å restruktureres. Det handlet om å studere prosesser i komplekse systemer. Interaksjon og kontekst. Tanken er at våre ideer tilpasser seg hverandre, utfordrer og utfyller gjensidig, for å kunne leve sammen. Problemene ligger i systemet. Kontekst er nøkkelen. *Uten kontekst har ord og handling ingen som helst mening* (1972)

Tenkning om ting ikke er tingen i seg selv. Om en blekkflekk tolkes som en ting/figur er den like fullt en blekkflekk. Jfr: Kart og terreng: *Kartet er ikke landskapet og Tingen er ikke det navngivne*, (et prinsipp nedsatt av Alfred Korzybski, og utdypet i Batesons bok: *Mind and nature*,). Navnet er av en høyere logisk type enn det navngivne. De navngivende prosessene er til for at vi, til en viss grad, skal kunne bli enige om hva vi snakker om.

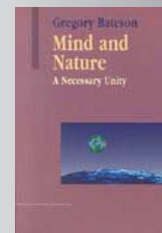
Eller ta det gamle enkle eksemplet: Om man tenker på en gris betyr det ikke at man har en gris i hodet, men ideen om gris.

Det er nærliggende å la tanken gå til Immanuel Kant (1724- 1804) og hans tese om *Tingen i seg – og tingen for meg*, (men det er en annen skål.)

Hva er mønsteret som forbinder? Mønstrene i alt levende er i konstant endring. Ingen ting kan gjøres likt to ganger. Et kjent utsagn er at man ikke kan bade i den samme elven to ganger. Men det er ikke bare elven som endrer seg, det gjør også den som bader. Dette gjør det problematisk med eksakte målinger, spesielt innenfor levende organismer. Likevel er det slik at vi prøver å finne mønstre og sammenhenger i alt, også i de problemene vi står ovenfor, men *man kan ikke løse problemer på det samme nivå som skapte dem*, hevder Bateson. Man må innføre en kontrast; *en forskjell som gjør en forskjell*, for å skape endring og noe nytt.

Stabilitet i meninger er ikke et mål – snarere tvert imot. Ustabilitet er prosess og endring, mens stabilitet i ytterste forstand er rigiditet – som er stillstand. *Vi flyter i en verden som ikke består av annet enn endring, men vi snakker som om ting er stabile. Slik lever vi i en verden av feil tenkning.*

AKTUELL LITTERATUR:

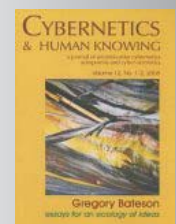


Mind and Nature - A Necessary Unity Dutton N Y (1979) Gregory Bateson

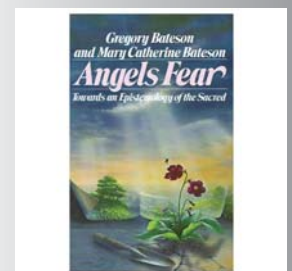
Dansk utgave (1991): *Ånd og natur*, Rosinante forlag.



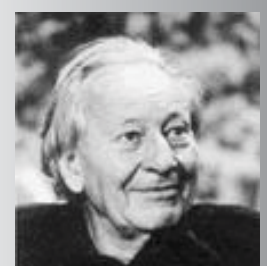
Steps to an Ecology of Mind (1972): *Collected Essays in Anthropology, Psychiatry, Evolution and Epistemology*, Gregory Bateson; Mary Catherine Bateson (Forord)



Utgitt i forbindelse med Batesons 100års markering - June 24th 2005: *Imprint Academic Cybernetics & Human Knowing: ...* By Gregory Bateson, Frederick Steier (Editor), Jane Jorgenson (Editor)



Angels fear, Mary C. Bateson, (1987) Dansk utgave: *Hvor engle ei tør trøde*, Rosinante (1990)



Gregory Bateson

Hva ville Bateson lære oss?

Et svar kan være: *Det er det å stille spørsmål som er det viktige.*

Et spørsmål kan være: *Hva er mønstret som forener?*

En slags konklusjon kan være: *Vi kan bli enige om hva som er der, men ikke om hvordan å beskrive det.* Eller, som han skriver selv: *Jeg kan i hvert enkelt tilfelle først og fremst spørre om hvilken økt forståelse kombinasjoner av informasjon kan gi. Men bak dette enkle, overfladiske spørsmål ligger et delvis skjult, mer dypsindig og kanskje gåtefullt spørsmål: Gir undersøkelsen av dette tilfellet, i hvilket innsikten fremkommer ved en sammenligning mellom kildene, opplysning om hvordan universet danner en helhet?*

Min metode er å spørre etter den umiddelbare gevinst i et hvert tilfelle, men mitt endelige mål er å utforske et større mønster – som skaper sammenheng. (Mind and Natur).

Vi har sett hvordan Bateson nærmer seg fenomener fra alle vinkler, men snur når han nærmer seg svaret Det ligger en dyp overbevisning i dette – en grunnholdning. Man blir låst om man tror man har funnet ”sannheten”. En kontekst skaper en mening, en annen kontekst en annen – om det samme. Batesons fokus er fleksibilitet, som er grunnlaget for utvikling og endring.

Som innledning til sluttpanelet, som ikke blir referert her, sier Nora, *Filmen er en metalog; jeg har prøvd å bruke det jeg lærte av ham – på ham.*

Takk til Nora Bateson - og alle de som sto bak dette arrangementet.

Jeg skulle virkelig ønske jeg hadde hatt filmen, ikke bare for gjengivelsen her, men for egen del, men den er ikke til salgs (ennå).

Begivenheten fortsatte dagen etter, på universitetet i Oslo.

Kariyk@online.no

Batesonseminar UiO, Urbygningen 30. august 2011

”A unique vision: Gregory Bateson’s ecology of mind and interdisciplinary thinking”

Formidlet av Hilde Ingebrigtsen, Bufetat Region Øst, Homansbyen familievernkontor

Det er lang kø utenfor auditorium 6 i Domus Academica idet jeg ankommer en halv time før annonsert startpunkt. Seminaret er mer enn fulltegnet, og det er kamp om sitteplassene. Seminaret foregår på engelsk. I den fullsatte salen er det i perioder vanskelig å oppfatte hva som sies for alle som sitter fjernere enn på 4. benk. Ni talere skal ha ordet, i tillegg til Noras kommentarer og enkelte stemmer fra salen.

Thomas Hylland Eriksen hilser velkommen og sier med sin sedvanlige entusiasme at det er Gregory Batesons villighet og evne til å tenke og utforske utenfor ”boksen”, - utenfor rammene av de enkelte disipliner i relasjon til fenomener, som gjorde ham unik og omfavnet av så mange. **Han var ikke opptatt av hvorfor, men hvordan fenomener kunne beskrives.**

Utforskningen av og skjønnheten i naturen er det livet handler om, og dette viet Bateson sin oppmerksomhet til, til kunnskap og glede for så mange. Ifølge Hylland Eriksen mente Bateson: ”Hvis det var én sannhet, måtte den være så enkel at den kunne forstås av vanlige mennesker, fordi Gud ikke kan være så ekkel at Han åpenbarer sannheter bare for utvalgte.” Pascals ord: ”Hjertet har sine grunner som

hodet ikke forstår”, - var et annet sitat. Hylland Eriksen. mente kunne stå som eksempel på Batesons tilnærming og utforsking av ulike fenomener. Nora Bateson takker H. E. for å ha satt ”dagens tone”. Gregory Bateson var et renessanse-menneske. I likhet med Da Vinci kombinerte han kjærlighet til den levende verdens skjønnhet, gjennom sitt intense ønske om å studere og utforske relasjonene mellom forskjellene og mønstrene i fenomener. Bateson snakket med sikkerhet om det usikre, det vi ikke vet nok om. Det lineære årsak-virkning-mønsteret ser vi etter overalt, - selv om vi vet at universet ikke fungerer på den måten. Kan vi se sammen – og se hva vi finner? Det ville være i Gregorys ånd.

Fredrik Steier (fra Universitetet i Florida, og med bakgrunn i kybernetikk) er neste taler. Tittelen på foredraget: ”Budskapet: Dette er alvorlig lek – Batesons testamente handler om lærende økologier.” *Å invitere deltakere inn i rammen av en forelesningssal av denne art, - er overhodet ingen invitasjon til samtaler*, fastslår han (og jeg kunne ikke vært mer enig!) Han vil gi noen snapshots fra ulike prosjekter. Når Bateson inviterte til samtaler var det ofte til et publikum som forventet at han ville forsvare sine ideer. Bateson gjorde ofte forventningene til skamme. Hans budskap handlet om å se og utforske hvilken samtale man var i, ikke argumentasjon. *Snapshot 1:* Batesons forskning på apenes atferd i Zoo, apene som bet/kløp hverandre i nakken. Observasjoner av denne atferden viste at noen ganger var det en aggressiv handling (dominans) andre ganger lek eller kos. Bateson undret: Hvordan skjelner mottakeren av klyp/bitt mellom fenomenet som aggresjon eller lek? Bateson mente at det måtte være en slags kollektiv forståelse hos apene omkring ”signalet om signalet”. Hvordan kunne et nakkebitt være en invitasjon til å leke? Ved å stille et slikt spørsmål ”gikk Bateson utenfor boksen”, og dermed ble det mulig å forstå

fenomenet på en annen måte og utvide kunnskapen om apenes atferd. Spørsmål tenker vi vanligvis på som noe som krever svar, men spørsmål åpner samtidig for utforskning av underliggende kontekst. Batesons måte var å beskrive ting på en slik måte at det inviterer til videre utforskning. *Snapshot 2:* Hvordan sprer informasjonene seg? Bateson innførte en ny form for møteramme. I stedet for formelle møter med møteleder etc., utviklet han kafé-begrepet: møtet som et nettverk av samtaler hvor deltaker i prosessen settes rundt små kafébord til samtaler i 15 min. og så skifter bord og samtalepartnere. Steier forteller om sjefen som etter en slik seanse sa: Dette var bra, men ”let’s get down to business”. Med andre ord: sjefen opererte innen en annen ramme, dette var effektivt som mulighet for å samtale, men ikke som ”business meeting”. Det å lage rammer er altså en kontinuerlig prosess. **Vi kan ikke definere rammen for noen andre, enhver forstår det som skjer innen rammen for sin kunnskap og praksis.**

Kommentarer fra salen: Kan noen si noe om motstanden mot å gå ”utenfor boksen”? I mange institusjoner er det ikke akseptabelt å ”spørre utenfor boksen”. Hvordan oppmuntre institusjoner til å tenke og stille spørsmål som ikke er innenfor det aksepterte i den institusjonen/fagmiljøet? Det er individuelle rammer, kulturelle og sosiale rammer for hva som er tillatt. Dessuten brukes begrepene rammer (frames), kontekst og situasjon om hverandre. Det er viktig å se etter mønstre for hvordan kommunikasjonen foregår, sier Nora Bateson, og siterer sin far: ”Everything complete is incomplete.”

Jorun Solheims (antropolog) forelesning har tittelen ”The Logic of Metaphor”. Poenget er ikke alltid poenget, sier Jorun. Bateson var ikke relativist, noe var bedre, han hadde sine ”fundamentals” som måtte understreke tenkningen. For henne har hans opptatthet av metaforer

vært viktig, og hun har funnet "bits and pieces" gjennom hele hans forfatterskap. Finnes det en slags mønstre i hans bruk av metaforer? Hun går nærmere inn på analoge og digitale signaler, syllogismer, Alice i Eventyrland etc - men dessverre her strakk verken min hørsel eller (engelsk) kunnskaper tilstrekkelig til for å følge med Joruns tempo.

Tian Sørhaug: "Kommunikasjonsteori og fetisjeringen av relasjoner. Et post-Batesonsk syns-punkt" er tittelen på dette innlegget. Hva er ting og hva er relasjoner?, spør Tian. Fetisjisme er når jeg tror en ting innehar spesielle kvaliteter, verdier og makt. Varer markedsføres slik. Det er bare å kikke på TV-reklamene! Nå er vi også inne på en fetisjisering av relasjoner til enkelte varer. Et eksempel kan være Nike-sko. Skoen selges med et budskap om at bæreren av denne skoen vil inneha spesielle løperegenskaper gjennom bruken av skoen. Skoens hemmelige makt og kvaliteter overføres på den som har den på! En ironisk (?) smilende Tian sier: For lenge siden var det pop og morsomt å jobbe i psykiatrien, da jobbet jeg der, og leste Bateson (nå er det media). Hans tanker i forhold til diagnoser som noe som begrenser synet og hans fokus på relasjoner i forhold til psykiske problemer, inspirerte. Du ser mer enn du ser når du ser relasjoner, - noen ganger så jeg ikke relata. Jeg så etter forskjeller. Vi trenger kritikk av kommunikasjonen i dag.

Å la relasjoner sette relata i skyggen er også farlig.

Ta penger som diskuteres uten relata. Finanskrisen har vist oss at penger har kommuniserende verdi, men ingen produserende verdi. Pengenes økologi (pengenes forhold til sine omgivelser og deres formeringssevne, undertegnede bem.) er viktig å se på når markedet mister sin relata og børs og finans blir psykologi. Profitten løsrives totalt fra energi, skapelse og produksjon. Antropologer gjør for tiden studier av finanskrisen, de forsøker å utvikle interaksjonen mellom relasjon og relata. Pengenes økologi – kart og terreng, - det er en schizofren situasjon, sier Tian, - og vi tror han dessverre altfor godt.

Henrik Sinding-Larsen, forsker og antropolog, står på tur etter lunsj er. Hans tema er "Always looking with what you are looking at – Bateson's radical inter-disciplinarity". Han fastslår at Bateson var elsket av mange fagfelt, kanskje først og fremst for hva han gjorde for deres spesielle disiplin, - det være seg antropologi, sosiologi, biologi, familieterapi etc. Slik jeg forstår han er han kritisk til universitetet som system i forhold til tverrfaglighet, og sier (spøkefullt?) at hvis man brukte Gaia teori på universitetet, kunne man metaforisk si at det er som en syk pasient som ikke trenger flere spesialister, men en god allmennpraktiker.

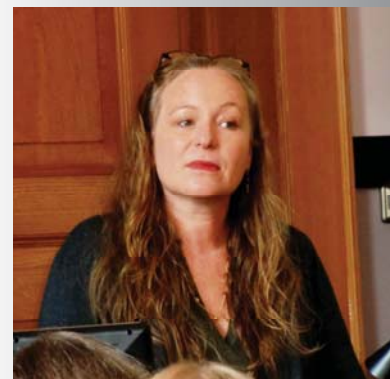
Sinding-Larsen setter opp tre metoder for tverrfaglig (inter-disciplinary) tilnærming:

- 1) Tverrfaglighet etter puslespillmetoden.
- 2) Tverrfaglighet som multimetoderedskap

(Swiss army knife) dvs. flere ulike metoder benyttes med



Per Jensen og Inger Ulleberg
Bateson in practice. ...



Nora Bateson.



Frederick Steier
Budskapet: Dette er alvorlig lek ...



Tellef Kvitne:
Bateson and understanding
Hardanger fiddle music.

felles utgangspunkt, og endelig

3) Forskjellige sosiale kontrakter med ulike relasjoner til ansvarlighet og makt. Beskrivende sammendrag versus normativ-politisk tilnærming.

For Sinding-Larsen befinner Bateson seg i den beskrivende metoden som alternativ til puslespillet. Batesons jakt på mønstre, eksemplifisert som fellestrekk mellom hummer og krabbe, har inspirert mange. Det handler om å se fra en ny vinkel. Noen har gjort det ved å legge mønstre opp på mønstre og slik få en dypere kunnskap om fenomener. Bateson viste ofte mønstrene bak de tilsynelatende fenomenene og fant slik symmetri og mønstre som forener (igjen hummer/krabbe). Bateson ble mer og mer opptatt av mønstre for informasjonsflyt, i dag handler det om transformasjon, eksemplifisert gjennom katalysatorsirkelen på moderne biler - hvor ny viten skapes gjennom kjemisk utveksling. På cellenivå er det både et system av informasjon og kjemisk utveksling. Dette er en utvidelse av Batesons tankegang, mener Sinding-Larsen. Tilbake til der han startet: På universitetet, sier han, forskeransettelser ser etter de samme kriteriene hver gang. Hvert institutt burde ha en "enfant terrible" – en som brakte nye synsvinkler inn, ikke bare reproduksjon!

Tellef Kvitne, professor, Hardangerfelespelmann og flere ganger vinner av Spelmannsprisen i folkemusikk er neste taler. Hans tema er "Bateson and understanding Hardanger fiddle music". Den første Hardangerfela og lesing av Batesons "Steps to an ecology of Mind" er viktige milepeler i livet. Å lese Bateson fikk undertegnede til å forstå musikk, at struktur og kommunikasjon er tett sammenknyttet. Gjennom å vise oss strukturen i notene, "vek'ene" og mulige måter å variere motivene og vekene – og demonstrere gjennom spill, får vi en levende innføring i hvordan Bateson har inspirert Kvitne. Det ble også tydeligere for undertegnede at digital informasjon er nødvendig for å utføre den analoge musikken. Et annerledes innlegg og faktisk

overførbart til terapi, hvor også grundig kunnskap kombineres med utførelse gjennom valgene vi gjør i forhold til punktuering kan skape en forskjell som gjør en forskjell. Morsomt.

Vår "egen" Per Jensen og hans ektefelle Inger Ulleberg er neste på programmet. De har til sammen fått 40 minutter av denne maratondagen. De vil begge snakke over temaet: "Bateson in practice. Reflections on Bateson's theory connected to professional practice in education, supervision and family therapy".

Inger Ullebergs praksis har vært innen pedagogikk. For henne innebar Bateson's tanker i sin tid noe fullstendig nytt, og inspirerte til en ny måte å se elevene på. Tenkningen innen HVPU den gang hun startet sin praksis var overveiende normativ: En 4-åring skulle være slik og slik. Beskrivelser som "han fungerer på 5-års nivå" – med andre ord: han burde vært annerledes enn han er. Batesons spørsmål og tanker åpnet øynene for at selv barn med samme diagnose var forskjellige. Nysgjerrigheten åpnet øynene for å omfavne forskjellighet. Jeg kunne relatere meg til hva som ikke var der på en ny måte, - ikke til hva som burde være der. Det ble et språk av muligheter, der fokuset tidligere var på begrensninger. Å utforske livet i klasserommet som ulike kommunikasjonsnivåer ble en ny opplevelse: alle hadde sin egen erfaring av det som foregikk. I forhold til konflikter hadde vi lært at vi skulle holde aggressive barn, ja vi gikk til og med på kurs i "holding". Med inspirasjon fra Bateson og sirkularitet i bakhodet, kunne jeg trekke meg ut av situasjonen og få helt nye opplevelser av det som foregikk. Gjennom læring er det alltid en meta læring. Hvordan lærer vi demokrati? Hvordan analysere paradoksene, for eksempel er Opplæringsloven bygget på å se individet, - men det kan fange både lærere og elever i en double bind situasjon. Bateson sa at når en person er dobbeltbundet mangler vedkommende et språk for å forstå situasjonen. Kanskje er mange konfliktsituasjoner og

såkalte aggressive barn nettopp et uttrykk for disse dobbelte forventningene man blir låst i? Det store bildet i dag er at mange barn gjennom læring, bøker, ulike media erfarer at de burde være annerledes, de passer ikke inn. Inger viser til Hans Skjervheim og Sigmund Ongstad for analyse av de "små møtene" mellom 2 personer og en sak, hvordan hver av dem også observerer og blir et objekt for den andre, ikke bare "saken", og spørsmålet blir hvordan forstår personene den andre og situasjonen. Igjen Batesons tanker om at ordene alltid eksisterer i kontekst. Det finnes ingen "aleneord". Tall har også kontekstuell verdi, for eksempel eleven som elsker tallet 12 fordi det er nummeret til favoritt fotballspilleren. Det handler om å engasjere elevene i egen læring. På metakognitivt nivå handler det om: Hvordan lærer jeg? Som lærer ble det viktig å utforske mitt forhold til dette temaet. I et klasserom med 25 elever er det 300 forskjellige relasjoner mellom personene. Alle timer er forskjellige og nye og vi kommuniserer alltid på mange nivåer. Når jeg ser at læringen skjer gjennom en relasjonell erfaring, tier læreren. Det store temaet for tiden handler om å utvikle lederskap i klasserommet. Utfordringen slik jeg ser det er hvordan elevene kan delta i dette lederskapet og slik utvikle demokratiske holdninger.

Per Jensen velger å snakke norsk, og vil gi noen korte stikkord for fremveksten av familierapi. Vi har hørt mye om problemene med lineære forklaringer, men det er også viktig å forstå suksessen dette vitenskapssynet har hatt på som forklaring på psykisk sykdom.

Noen illustrasjoner: Tidlig på 1800-tallet oppdaget man mikroorganismene. Sinnsykdom ble da forstått som noe som var forårsaket av disse mikroorganismene.

I 1912 oppdaget man at syfilismikroben (spirochete-bakterien) kunne kureres ved å påføre pasienten malaria. Problemet var bare at man kunne dø av malaria.

Lenge dominerte årsak-virkning-tankegangen innenfor psykisk helse også. På 50-tallet jaktet man fortsatt på schizokokken. I

dette landskapet kom Bateson med sin nye forståelse av schizofreni som et kommunikasjonsproblem, ikke en bakterie. I en engere krets ble kommunikasjonsteori lansert som generell forståelsesmodell for psykiske problemer. Mental Research Institute i Palo Alto, med Don Jackson ble sentral i utvikling av tenkningen. Mange ble opptatt av hva kommunikasjonsteori kunne bety for praksis innefor terapifeltet. Ideer og praksis vokste frem i mange forskjellige miljøer, til dels uavhengig av hverandre. Internasjonalt ble kommunikasjonsteori som grunnlag for forståelse kanskje den mest dominerende utover på 1960- og 70-tallet. I 60-åra kom ideene til Europa. På 70-tallet arbeidet psykoanalytikerene Mara Selvini med unge jenter som led av psykiatri. Den amerikanske (tidligere bibliotekaren) Jay Haley (som var med i Palo Alto-gruppen) hadde publisert en artikkel om kommunikasjonsteori som fanget Selvinis interesse. Milanogruppen ble startet. Teamet av psykoanalytikere gikk grundig til verks og leste Bateson fra grunnen. Systemisk familierapi oppsto. Mange av oss trodde det var metodene til disse nytenkerne som var avgjørende for behandlingen, men kanskje var det engasjementet som skapte forandringer?, sier en ettertenksom Per Jensen. I alle fall, her hjemme på berget var det Philippe Caille og Håkon Hårtveit (for øvrig den mest kreative familierapeut, jeg kjenner, sier Per) som hentet Milanoteamet til Norge og utviklet systemisk forståelse av par og familieproblemer.

I dag ser vi utvikling av mange nye forståelsesmodeller for samspill, samlivsutfordringer og psykiske problemer. To sentrale Batesonbegreper har imidlertid fortsatt gyldighet innenfor de fleste forståelsesmodeller: *kontekst og relasjon*.

Markus Lindholm, evolusjonsbiolog, er siste taler. Han har ingen overskrift for sin forelesning. Han fastslår at hvordan organismer endres er relatert til hvordan mennesker endres. Meget kortfattet gikk han gjennom deler av evolusjonsbiologien, og stoppet ved

Batesons to aspekter av læring: endring av det fysiske og kroppens endring om man mister et organ, kroppens plastisitet som utvikles i forhold til sammenheng.

Han snakket også og læring gjennom livet fra andre, for eksempel forskning på endring i elver med laksetrapp, hvor det viste seg at småfiskene, en etter en, også begynte å utvandre sammen med laksen. Vi snakker om en ny utvikling av kulturell kompetanse, individets lærende aspekt. Han fastslo at læring er en individuell prosess, ikke en gruppelæring. Mye spennende forskning innen evolusjonsbiologien venter. Lindholm minnet om at: *Vitenskap undersøker, den beviser ikke*. Ethvert resultat er bare gyldig til ny forskning viser noe annet.

Nora Bateson forteller til slutt at filmen vi så på Litteraturhuset kvelden før, vil bli tilgjengelig på DVD i løpet av ½ år, først til akademiske kretser, og senere vil man finne distribusjonsform for flere. Filmen har en egen Facebook-side, sjekk "An ecology of Mind" og egen Gregory Bateson side samme sted og filmens webside på www.anecologyofmind.com. Hun minnet om nødvendigheten av både å kunne zoome in og zoome out i forhold til fenomener. Denne evnet til bevegelse mellom disse nivåene hadde hennes far. Noen opplevde det som om enkelte av hans uttalelser motsa hverandre, men Bateson utforsket og beveget seg hele tiden. Nora minnet om at vi alltid er i interaksjon, det er ikke nok å observere for å skape ny

kunnskap. Vi ønsker å skille kunnskap fra livsyn og meninger, men begge deler er styrende for det vi forstår og ser på mange nivåer.

Noen refleksjoner: Visningen av Nora Batesons film om sin far, som ble vist på Litteraturhuset kvelden før var utgangspunktet for denne seminardagen. Det var en vakker og berørende film, og jeg hadde forventet at noen av foreleserne ville relatere til den, i stedet opplevde jeg at de først og fremst var oppslukt av sitt eget fag, og presenterte sine tekster helt uavhengig av filmen. Tverrfaglighet i denne sammenhengen ville, for meg, handlet om å ta i bruk noen av Batesons begreper i forhold til både filmen og hvordan Bateson hadde inspirert den enkelte. Dette ble presentert etter tverrfaglig puslespill-metoden under tidspress (jfr Sinding-Larsen), uten at jeg lærte noe nytt. Både rammen om seminaret og presentasjonen var fjernt fra det jeg oppfatter som Batesonian. Vanligvis er denne skribenten entusiastisk og lyttende deltaker som leter etter sammenhenger, forskjeller og mønstre i det som formidles. Denne dagen ble ikke slik, men noen få unntak. De fleste foreleserne manglet ikke entusiasme for det de presenterte, jeg klarte bare ikke å lage en meningsfull sammenheng av det presenterte.

Så – kjære Metaforumleser, jeg våger påstanden: Du gikk glipp av mye, men likevel ikke så mye, om du ikke fikk plass på seminardagen. Nora Batesons film, når den blir tilgjengelig på DVD, anbefaler jeg imidlertid kjøpt inn og brukt til en fagdag med utveksling av tanker og berøringspunkter i teamet ditt. Det kan gi dere ny felles kunnskap, kanskje også til tenkning utenfor boksen?

Boktittelen til "Angels fear" er hentet fra et sitat av Alexander Pope (1688-1744)

"For fools rush in where angels fear to tread"

Hilde Ingebrigtsen hildeing@yahoo.com Metaforumredaksjonen

SYSTEMISK DIALOG



MED PEDER KJØS og ROLF SUNDET

NFFT's årskonferanse på Vettre, februar 2011.

*Om systemisk tenkning og familieterapifeltet i dag,
makt, refleksjon, individ og relasjon, sex
og en drøm om familieterapi som profesjon, men aller mest om å slåss for
et helsevesen som faktisk gir folk hjelp*

Gjengitt av Marianne Bie

Salen er fullsatt når Rolf Sundet og Peder Kjøs møter hverandre i systemisk dialog på NFFT's årskonferanse på Vettre. Jeg har tatt opp samtalen på bånd og i ettertid, etter beste evne, prøvd å gjengi tankevekslingen - og noe av den engasjerte debatten fra salen.

Allerede i Peders innledende betraktninger retter jeg meg i stolen, blir årvåken og skjerpet. Her må man følge med i svingene:

- ”Hvorfor er ikke Fokus på familien det tidsskriftet jeg kaster meg over når det kommer i postkassa lenger?”, spør Peder og fortsetter: - Hvorfor føler jeg ikke lengre at det er i familieterapifeltet teoriutviklingen skjer? Plutselig er jeg som alle andre bare opptatt av hjernepsykologi og alt det der. Er hele systemperioden over? Skjer det ingenting nytt? Jeg er her i kveld fordi jeg hadde lyst å høre med folk her om hva som er inspirerende og jeg ville utfordre deg, Rolf på det samme. Jeg har en uro og jeg vil høre om det er bare meg som føler på den uroen.

- Familieterapien og systemisk tenkning krevde nye begreper, sier Rolf. Det er spennende det du sier. Det kan hende at det ligger i historien, hvis en ser på hvordan familieterapifeltet har utvikla seg fra 40-50 tallet og frem til i dag. Jeg tenker at systemteoriens introduksjon handlet om at man trengte et begrepsapparat for å forstå mer enn én person. Kanskje det er dette som lå i begrepet systemteori? Hvis vi går tilbake til nittitallet lurte man på om vi er til hjelp i de vanskeligste sakene, eller om familieterapi bare er noe man gjør med de lette klientene, som for eksempel parterapi. Når det gjaldt de vanskeligste klientene, tenkte man at dette ikke er noe for familieterapi. Deretter gikk systemiske familieterapeuter ut i psykiatrien, så ble det litt på trynet, for vi klarte antagelig ikke å vise tydelig at dette var til hjelp. Det som har skjedd fra 90-tallet frem til i dag er at familieterapeuter tar de vanskelige sakene. Jeg har fått veilede på flere familieenheter innen Psykisk helse for barn og unge, Gjøvik, Ullevål, Drammen og flere ambulante team. Jeg mener at i psykisk helsevern for barn og unge i dag er det terapeutene med familieterapeutisk kompetanse som tar de vanskeligste sakene. Det som er i ferd med å skje er at alt som har med samarbeids-

problematikk å gjøre, alt som har med foreldre som man lurte på om har personlighetsforstyrrelser eller andre alvorlige tilstander, er det familieenheter og ambulante team som jobber familieorientert med.

I tillegg til dette har vi meta-analysene også som viser at familierapi virker.

Jeg lurte også på om det er noe helt annet som skjer, Peder. Det er at makta rår, pluss at når du går ut i praksis og jobber med de vanskeligste sakene, er det som om hverdagslivet tar deg og de store fantastiske teoriene som vi var opptatt av, og fikk oss til å tenke høye flyvende tanker, må vi gjøre om til en praksis som er ganske jordnær. Det er klart at familierapifeltet ikke lenger er leverandør av spennende teorier.

Peder: Du synes heller ikke det?

Rolf: Både ja og nei. Det jeg synes jeg har brukt tid på å skjønne er at teori er og blir aldri noe annet enn en teori. I det øyeblikket du trur fullt og fast på en teori om at sånn er verden, så er det strengt talt ikke en teori lenger. Det er slik verden er.

Peder: Det er forskjell på å forstå verden narrativt og jobbe ut fra narrative teorier. Jeg har tenkt litt på at de faggruppene som driver med familierapi har forskjøvet seg litt. Mange av de som jobber med dette nå er folk med treårig utdanning. De som har lange utdanninger klarer ikke å tenke så mye. Det er en fryktelig tanke at familierapi er for dem som er for ”lette” individuelt.

Rolf: Psykologer har drevet med mye ukritisk bejubling av egen refleksjonsevne. Det sentrale er, som Tom lærte oss, at grunnleggende radikal refleksjon er å reflektere fram andres synspunkter.

Så veit jeg at vi alle har en begrenset evne til å ta den andres synspunkt. Det betyr at vi alltid trenger den andre for å ta den andres synspunkt. Det betyr at refleksjon alltid er dialogisk, men i akademisk forstand tror jeg refleksjon alltid har skjedd fra et teoretisk ståsted, etisk, moralsk. Det som systemteori brakte inn, som jeg synes er en gave fra systemsikk tenkning, er at du må tenke ut over én. Grunnen til det som har skjedd er at familierapeuter har konsentrert seg om å gjøre en god jobb, mens gutta på toppen har holdt på. Det de har gjort, særlig leger og etter hvert også psykologer er å befestе de to yrkesgruppene som de som skal være det jeg kaller ledende kader. Det er et gammelt marxistisk begrep om at du skal styre massene for massene har en kraft, men massene kan ikke styre seg sjøl. For tiden har jeg det sånn at jeg ikke er særlig glad for å kalle meg psykolog. En av grunnene til det er at jeg ser at jeg mer og mer er på vei til å bli det jeg kaller psykiater uten rett til sykemelding og medisiner. Når jeg sier psykiater mener jeg ikke Pål Abrahamsen, for Pål har vært et svært unntak, men det er klart at jeg føler meg mer og mer pressa til å bli lik de gamle psykiaterne. Jeg tror det vi har vært flinke til med familier er å inkludere alle perspektiver, også i organisasjonen. Det tror jeg vi må slutte med.

Jeg tror vi må bli mer konkurranseorientert. Min drøm er å lage en familierapeut-profesjon i konkurranse med leger og psykologer. Rett og slett.

Peder: Tror du det også ville få mer fart i teoriutvikling? Det er for så vidt et åpent spørsmål om teoriutvikling er nødvendig. Er det bare det at noen av oss har gleden av å drive med systemøvelser, men at det ikke har så mye å si for det kliniske arbeidet. At man tenker mer på profesjon enn faglig innhold?

Rolf: Det er noe med å få et bilde av hva teori er. Vi er gjennomsyret av hierarkisk tenkning, mener jeg. Jeg har for meg et bilde av en gammel

altertavle med Vårherre på toppen og så kommer de andre nedover. Jeg har en sånn bakgrunn at jeg ville kommet veldig langt ned. Det er kanskje en side ved oss som art at vi prøver å løse ting hierarkisk.

Peder: Jeg tenker at familieterapifeltet har vært i en slags opposisjon hele tiden og er det nå også, mot "the establishment". Har opposisjonen en verdi? Skal det være en fagforeningskamp eller en slags intellektuell kamp?

Rolf: Forskjellen er vel at vi som familieterapeuter vet mer og mer om hva vi har behov for. Det jeg har sett er at familieenhetene rundt omkring, kontinuerlig tar saker som ikke poliklinikken klarer på grunn av rammebetingelsene i poliklinikken, men også fordi familieenhetene har utviklet ferdigheter i å arbeide med disse familiene.

Familieenheten i Drammen, hvor jeg tilhører, får henvendelser om vi kan forelese om å jobbe med familier som ikke samarbeider. Dette er familier som har vært i systemet lenge. Vårt svar, som vi ikke tør helt å si, er at det er vi som skal jobbe med de familiene og vi finner dem ikke. På veien fra poliklinikken til oss forsvinner den familien som det er "vanskelig" å samarbeide med. Det har noe med tenkning å gjøre og praksisformer som familieterapifeltet har utviklet.

Peder: Jeg tenker at hvis man skal få til det du sier, har det jo en verdi med en intellektuell interesse. En ting er jo å være klok og få til allianser. Det er jo kjempebra og en forutsetning, men en utfordring da er jo å holde sinnet åpent. Det handler om hvordan få til å ikke gjøre de trestjernesbommertene at du tror du vet alt om folk etter to sekunder.

Rolf: Hvor kommer ideen fra at de lærer om sånne ting i akademien?

Peder: Kanskje vi tenkte det før

Rolf: Dette bringer opp et spennende tema om klasse. Jeg har vel i den forstand gjort en klassereise. Jeg er første generasjons akademiker i en rekke med leilendinger krydret med lausunger. I min slektshistorie er det mye moro for en seksualterapeut. Jeg tenker, hvor lærte jeg egentlig det med refleksjon? Jeg tror jeg lærte det av far min.

Peder: Jeg har jo opplevd det litt annerledes. Jeg har opplevd at refleksjon, den måten å tenke på, et slags vitenskapelig tankesett, da...

Rolf: Det er ikke det jeg snakker om

Peder: For du snakker om noe annet, om refleksjon og åpenhet.

Jeg tenker at det for meg er å møte en familie med en måte å forstå dem på, en åpenhet. Måten jeg snakker til dem på er veldig påvirket av den utdannelsen jeg har og de bøkene jeg leser. Det er vel kanskje andre som er familieterapeuter på andre måter, og som bruker et annet maskineri enn jeg gjør. Jeg har jobbet sammen med folk som har langt kortere utdanning og er mye flinkere. Det er nok forskjellige veier til å bli god.

Rolf: Jeg lurte på om dette henger sammen med, det som er familieterapiens styrke i den tiden vi lever i. Det er den delen av terapifeltet i Norge, som brakte inn tankene om multivers. Det å se ting forskjellig.

Så veit jeg at jeg har lært det av far min, at når du skal snekre og står på den ene siden av huset, ser det annerledes ut enn når du står på den andre siden. En ting er

språkdrakten du formulerer akademia i, men det som kjennetegner familieterapifeltet er å jobbe ganske tett opptil det forslitte uttrykket som man kaller bruker.

Jeg blir optimistisk på feltets vegne når det gjelder kliniske ferdigheter. Jeg blir bekymret for det som har skjedd generelt når det gjelder helsefeltet. Der er det ensidig individualisering og standardisering. NAV reformen sier noe om hva vi kan forvente skjer. Det NAV reformen har lært meg er at skal du drive en effektiv form for byråkratisering må du slutte å forholde deg til personer og begynne å forholde deg til tekst, fordi med tekst blir du kvitt alt det vi kjenner som terapeuter, ansiktsuttrykk osv. Så spørsmålet er å få mer momenter med fart i det at vi faktisk får til ting..

Peder: Hvordan få til det da? Hvordan begrunne at man er der? Jeg tenker at vi har et godt felles tankegods

Rolf: Jeg lurer på om jeg har blitt en for trassig mann nå. Mulig at det er et alderssymptom.

Far min var ikke et forbilde for meg som ungdom, men han var det som gammel mann, for det han gjorde var å gå rundt i bygda og si det han ville til alle. Jeg er den i familien som snakker penest, bare så det er klart. Når jeg sier det jeg sier om profesjon, er det kanskje like mye for å si noe om at vi som familieterapeuter må stole på det vi kan og bli mer fighterorientert. Vi skal fortsatt bruke ferdighetene våre i forhold til familier og samarbeidspartnere, men i forhold til ledere og byråkrater over oss tenker jeg at vi skal lage støy.

Peder: Hva skal være trøkket i den støyen da? Når man møter en person som har det vanskelig, betyr det nesten alltid at man har det vanskelig med samhandling med andre. Det er jo den delen av livet som betyr noe. Det å snakke om mennesker som individer syns jeg er en merkelig konstruksjon. Hva vil skje med en person som er helt alene? Det skrev jeg bok om ("God pappa", Pax forlag 2009 red anm.). Rundt side femti ble det døvt. Da introdusertes Fredag som kom tassende. Det er mye fint man kan gjøre med forholdet mellom terapeut og klient, men jeg syns det blir enda mer trøkk i det hvis man har flere av de personene man normalt samspiller med til stede. Da er det jo mer normalt. Jeg kan sitte og snakke med en person om at kona hans ikke forstår han og hva han kan gjøre med det. Det kan være fint og man kan ha mye nytte av det. Jeg har selv gått til individualterapi og er ikke motstander av det, men jeg syns det er enda mer trøkk på å ha flere personer i rommet. Da får man muligheten til å delta i det levende livet på en helt annen måte. Dette gjelder enda mer når man jobber med barn. Når du jobber alene med en unge som er henvist til BUP, kan man oppnå en del ting med barnet ... En del av forutsetninger for terapi er at man må gjøre noe annet med sin situasjon. En niåring kan jo ikke gjøre så mye annet med sin situasjon. Det er situasjonen det må gjøres noe med; lærerne eller foreldrene; snakke med niåringen og lage skolemøte med foreldrene.

Rolf: Det betyr jo at det gullet som ..., vi skal være takknemlig for den tiden vi likte og ble inspirert av systemmetaforen, men det er en metafor. Jeg tenker at sånne begreper kan jeg ha oppe på hylla, og så kan jeg ta dem ned. Det er litt nostalgi i det.

Peder: Kanskje det, kanskje sammen med kybernetikk og andre ordens kybernetikk - i souvenirhylla. Man kan sette det der sammen med narrativ og løsningsfokusert.

Rolf: Geir (Lundby) er ikke enig i det da ...

Peder: Det er jo alltid noen som ikke gir seg. For meg er det sånn at jeg kanskje setter det på hylla – med litt sorg ...

Rolf: Jeg har noen ganger lurt på, og det gjelder hele psykoterapifeltet, at vi har vært inni en sånn previtenskapelig fase. En previtenskapelig fase betyr at vi har hatt masse teorier. F. eks det ubevisste - og det var dynamisk. Så kom det kognitivt ubevisste. Et utall av teorier som har vært produsert. Jeg jobber sammen med Bengt Karlsson. Han er Brann supporter og professor hos oss på Høgskolen i Buskerud. Jeg har lært en ting av Bengt: Hvis du er fotballsupporter må du aldri svikte laget ditt, særlig når det går nedover. Så opplever jeg i vårt felt, i psykologi, at det er akkurat det samme. Da jeg var ferdig psykolog spurte de meg "Hva slags psykolog er du?" Da forventet de å høre om jeg var systemsikk eller psykoanalytisk og så skulle jeg holde på den retningen som om det var et fotballag. Det er det jeg kaller den previtenskapelige fasen som jeg har vært inne på. Så er spørsmålet om vi er i en preteoretisk fase hvor vi driver og samler fragmenter fra forskning og kliniske erfaringer og at det kunne tenke seg at en gang i framtida bygger en ny måte å tenke på.
Det jeg syns er moro er fragmenterte forskningsfunn uten for mye sammenheng.

Peder: Hva tenker du. Har du noen retning eller kurs?

Rolf: Det er noe med hva man blir interessert i. Et ord som har leikt i hodet et mitt er flerpersonspsykologi. Enpersonspsykologi er den indre verden, fantasi og konflikt. Toppersonspsykologi er dette med tilknytning, mentalisering og den terapeutiske relasjon.

Mens flerpersonspsykologi er, og her kommer den store styrken til familierapifeltet inn, at vi har ferdigheter om de personene som er i rommet. Å være et alternativ til, eller i alle fall et supplement til, den biomedisinske dominans. Harry Goolishian har sagt at *you can't kiss a system, but a system can screw you*. Problemstillingen du reiser, Peder, er om du blir pessimist. Jeg kjenner at jeg blir pessimist.

Peder: Jeg tror ikke det. Jeg har ikke noe anlegg for det. Jeg er tilhenger av den samme intellektuelle strategien som du er tilhenger av, tror jeg. Hvis man finner noe man syns er spennende, er det ikke så viktig hvilken drakt det har på seg. Jeg er en dårlig supporter. Jeg er ikke sånn at jeg heier på Brann uansett. Sånn føler jeg ikke for systemisk heller. Hvis noe annet dukker opp som er mer spennende, føler jeg mest på at det er spennende. Det er ikke veldig originalt, men akkurat nå er jeg opptatt av tilknytningsteori og sånne ting. For meg er det en videreføring av at jeg er opptatt av evolusjon og av moralfilosofi. Moralfilosofi fordi jeg tenker at mennesker er individ. Mennesker har alltid noe med hverandre å gjøre. Det man gjør med hverandre og mot hverandre, har en betydning langt ut over det man kan definere som tekniske eller strategiske begrep. Da handler det om tilknytning, tenker jeg. Vi mennesker vil veldig gjerne at vi skal bety noe for noen og at noen skal bety noe for oss, og så strever vi med det - når det av en eller annen grunn blir vanskelig. Det blir det ofte. Hvordan regulere dette? Det har med sånne begreper å gjøre som ansvar, plikt og medfølelse. Spesielt er jeg opptatt av begrepet anerkjennelse. Det er et filosof begrep. Axel Honneth heter en filosof som sier at ... Thomas Hobbes, filosof på 1500 tallet, sa at menneskelivet er alles kamp mot alle. Det vi kriger om er vann og brød og å kjempe for livet. Det er mange som mener det fortsett, selv om man på en måte ser det litt annerledes.
Man har bytteorganisatoriske modeller om hvordan man forstår et samliv, for eksempel. Jeg tar oppvasken og så gir du meg sex. Bytteøkonomi og alles krig mot alle er dårlige metaforer, selv om de gjennomsyrrer offentlige menyer. Det Aksel

Honneth sier er at vi kjemper slett ikke om mat og husvære. Vi kjemper for anerkjennelse. Vi lever i en slags kamp om anerkjennelse, hvor enhver person gjerne vil bli anerkjent av andre, og da nærmere bestemt bli anerkjent i sin særegenhet. Jeg vil ikke bare bli anerkjent som en som har alle menneskerettigheter. Jeg vil bli anerkjent som en som er meg. Det kan være i mange ting. Jeg vil at min at min seksualitet skal godtas. Jeg vil ha samme ekteskapslover for min form for seksualitet som andre har for sin. Eller det kan være at det skal være like bra å komme herfra som derfra. Jeg vil at hudfargen ikke skal si noe om meg. Jeg vil ha anerkjennelse som meg, ikke bare anerkjennelse som en som tilhører en gruppe. Den type filosofi er jeg opptatt av om dagen. Nå vet jeg ikke hvor det leder hen, men det er for meg et interessant perspektiv på hvorfor det er så forferdelig å leve i et forhold, der man har forskjellig lyst på sex. En har lyst på mye, en har lyst på lite. Hvorfor er det så forferdelig følt da? Noen tenker, kan det ikke være et kompromiss, da? Noen tenker at jeg vil ha fem ganger i uka og du vil ha to. La oss si tre, da? Hva er så grusomt med å få mindre sex enn man vil? Det er fordi sex betyr noe relasjonelt. Det er en form for anerkjennelse. Det er et uttrykk for kjærlighet, selv om mange damer tror at sex for oss menn bare er en måte å tømme ryggen på, så er det ikke det, for det klarer vi menn helt alene. For oss menn handler sex om å bli anerkjent, bli sett på, tatt på og sånne ting. Det gjør det faktisk for damer også. Det at partneren din vil mye oftere enn du selv, hvorfor anerkjenner du da ikke at jeg har den lysten og det behovet? Det blir en kamp som ikke handler om et fysisk behov som må dekkes, men en kamp om å bli godtatt sånn som man er.

Rolf Hvis det er en del av feltet som handler om å være litt sånn intellektuell nerd, i den betydning av å være opptatt av teorier, så er jeg også fasinert av det.

Jeg har hatt nytte av å lese og være opptatt av evolusjonsteorien og har lest Tomasello som er god på å beskrive at samarbeid er en evolusjonsutviklende egen-skap og ferdighet. Det er dette vi kan jobbe med, som familieterapifeltet har holdt på med siden åttitallet.

Her inviterer Peder og Rolf salen til å kommentere

Kirsti Haaland sier: Det var en deprimerende start om familieterapi, om mangel på engasjement. Tenkte på alle de døde. Hva gjorde de døde? Her tenker jeg på Tom Andersen, Michael White, Inso Kim Berg og flere. De døde altfor unge. Hva var det de gjorde? *De fightet*.

Da dere kom til det med anerkjennelse tenkte jeg på at det var fight i familieterapiens utviklingsperiode. Nå er alt stuerent. Vårt store problem er ikke anerkjennelse innad. Her sitter vi med vin og jeg har tatt glass nummer to. Alle er med. Det er bra. Hvem er det vi ikke får anerkjennelse av?

Rolf: Er du Kirsti med på at vi får en profesjon som heter familieterapeut.

Kirsti: Absolutt... ikke! Vi må ikke få A og B medlemskap!

Anerkjennelsen er alltid utenfor. Vi er utsatt for det samme i hele Barne-, ungdomspsykiatri og familiefeltet. Utsatt for nedbemanning. Det gjelder å etterspørre familieterapi. Vi er opptatt av å lage evalueringer for å bli anerkjent. Vi må passe på at vi ikke blir subjekt for de som er utenfor. Vi må tåle uro. Vi må skape uro og støy.

Rolf: Min erfaring er at det er folk som fighter hver dag for familieterapiperspektivet fra sak til sak. Problemet er at vi har vært for

utydelig som felt. Vi har vært for samarbeidsorientert oppad. Når jeg sier seriøst at vi vurderer å lage en familieterapiprofesjon hvor jeg ser for meg en misjon, hvor jeg kan komme til psykisk helsevern for barn og unge og si at for å få lov til å jobbe med barn og unge og kunne ha behandlingsansvar, må du ha familieterapeutisk kompetanse. Hvis du ikke har det, får du ikke behandlingsansvar. Det som er budskapet i dag er at du må kunne stille diagnoser for å ha behandlingsansvar. De eneste som har rett til å gjøre det er legen og psykologen. Poenget, Kirsti, er at hvis vi ikke blir tydelige som familieterapeuter, og i stedet driver og fighter innad, kommer vi ingen vei. Jeg mener at vi nå bør lage en profesjon for familieterapeuter og vi bør si til leger og psykologer og andre at hvis de vil tro på å gi barn og unge et godt tilbud, må de skaffe seg den kompetansen. Vi er den foreningen i dette landet som vet mest om det.

Pål Abrahamsen tar ordet og følger opp:

Det som er viktig å si er at vi er en funksjon av det samfunnet vi lever i. Sann har psykiatrisk diagnostikk alltid vært. Det dere ikke sier er at vi er underlagt en stat som er mer og mer regulerende, mer og mer ødeleggende for initiativ og mindre kunstnerisk. Her er det reglene som bestemmer. Nå leser man bare, ser ikke på øynene til folk. Vi er underkastet regulerings-samfunnet, som jeg skrev om i forrige Metaforum. (1-2011 red. anm.)

Rolf: Jeg er enig med Pål i at det er en massiv endring av helsevesenet i byråkratisk retning. I samhandlingsreformen står det at når det gjelder spesialisthelsetjenesten skal det gjennomføres standardiserte behandlinger.

Det vil bety for oss familieterapeuter at hvis det blir gjennomført sann som det står, er det Funksjonell familieterapi, MST, PMTO og slike standardiserte metoder som vi blir pålagt å gjøre. Samtidig vet vi gjennom randomiserte, kontrollerte studier og metadesign at alle disse metodene produserer klienter som ikke får hjelp. Vi er nødt til å utvikle nye praksisformer. Jeg husker min gamle helt Maturana sa: *Makt er ikke noe du har, det er noe du får*. Skal vi gi makt til systemene for å gjennomføre byråkratisering? Jeg vil ikke være med på det. Jeg vil bekjempe det systemet. Jeg tror fremdeles på å konsolidere familieterapisystemet innad og bli mer krigersk utad og peke på hva vi som familieterapeuter kan gjøre i krevende diagnostiske saker.

Vi skal slåss for et helsevesen som faktisk gir folk hjelp!

Jeg lar Rolfs siste replikk avslutte denne systemiske dialogen og samtidig oppfordre oss alle til at debatten og fighten fortsetter i foreningen og der hvor vi befinner oss i hjelpesystemet. Dere som leste min *hilsen fra leder* i Metaforum (1-2011 red. anm.) vet at dette ble tema på generalforsamlingen i år. Debatten er ikke ferdig. Vi har en jobb å gjøre og vi trenger ditt engasjement. Velkommen til å si din mening og bringe tenkningen rundt dette fremover.

marianne.bie@nfft.no

Leder for NFFT

*

Vi i Metaforumredaksjonen tar gjerne inn kommentarer, synspunkter og innlegg til debatt, på dette og andre aspekter som har med familieterapifeltet og faget vårt å gjøre

ÅPNE DIALOGER ER FRIGJØREDE

selv om de til tider har noen omkostninger underveis.



Røtter og Vinger i Visby:

En vandring gjennom Nordisk kongress

med Kari Yvonne Kjolås - og noen flere ...

Noen av oss flyr til Gotland et par dager før kongressen starter. Himmelen er høy og blå når vi daler mot øyene som hviler vel forankret i havet under oss.

Vi lander, installerer oss og utforsker Visby sentrum. En trivelig småby med røtter tilbake til middelalderen tar imot oss med hyggelig atmosfære, historiske severdigheter og et utall små restauranter og kafeer. Vi treffer kjentfolk og er nok engang godt i gjenne på en nordisk kongress.

Visby er et av de mest besøkte stedene i Sverige. Vi befinner oss innenfor den gamle bymuren som ble påbegynt på 1400-tallet. Den historiske bykjernen ligger innenfor denne muren og utgjør den såkalte Hansestaden som ble tatt inn på UNESCOs liste over verdens kultur- og naturminner i 1995. Under 11-1200-tallet utviklet Visby seg til en av de mest framstående byene i Østersjøområdet. Olav den hellige herjet på Gotland i sin tid (før han ble hellig) og kom senere igjen i en mer forsonende fremtoning - og innførte skatter. Heller skatter enn herjinger synes beboerne å ha ment – og sånn ble det.

Dagen etter besøker vi Ingmar Bergmanns øy, Fårö.

I en buss full av kjente og ukjente kongressdeltagere var vi samlet til en litt hektisk tur i et flott landskap - der det ble mer buss enn terreng, men vi fikk da en rast ved de berømte kalksteinsformasjoner (rauker) og fikk med et glimt av Bergmanns studio og en kort visitt til graven hans.

Vel vitende om at det var mye mer å se enn vi fikk med oss på Fårö (iflg. den ellers veltalende guiden) er vi tilbake i Visby der noen av oss fikk tatt en forfriskende dukkert i det Baltiske hav - fra brygga utenfor kongresshallen. Vannet var overraskende lite salt.

Kongressen: I det følgende presenteres litt løst og fast fra faglige og andre inntrykk fra oss som representerte Metaforum og styret i NFFT. Målet er ikke å gi fylldige referater, men noen gløtt inn i hva som skjedde - alt etter hva vi var med på og ble opptatt av underveis. Det blir selvsagt kun et lite – og kanskje litt skjevt utvalg i forhold til det rikholdige innholdet denne kongressen representerte, men et innblikk i mangfoldet håper vi det gir. Man kan ikke få seg alt.

De fleste manusene fra innslagene er å finne på kongressens hjemmesider www.sfft.se/nordisk2011/presentationer (heretter kalt: www.sfft.se) der det også er lagt ut mange videoer av fra plenumsforelesninger og workshops – og det kommer stadig til nye til. Det er også lagt ut en mengde bilder fra kongressen. Komiteen har gjort en strålende jobb med dette.

Det enkleste for oss nordmenn er å gå inn via forsiden på www.nfft.no

Fra Visby



Kongressens ledelse: Görel Fred, Anita Nilsson, Ilze Norman, Marie Forneman (leder av SFT)



Fra Fårö:



BILDET: Marianne Bie, Morten og Anne Anker. Morten og Marianne hadde en workshop på under tittelen:

Å spørre den det gjelder.

En presentasjon i ord, skalaer, bilder og film om det kliniske forskningsprosjektet "Beste praksis" ved to familievernkontor i Norge og om erfaringene fra den pågående implementeringen av KOR (Klient og resultatstyrt praksis) ved hittil 16 familiekontor i Norge.

Se www.sfft.se / www.nfft.no



Tilbakeblikket avsluttes med en oppsummering av den svenske psykologen Magnus Ringborg – som også er ansvarlig for tegningene underveis.



St. Nicolay kirkeruin fra 1200tallet



*



Qigong – med Kirsti R. Haaland i forgrunnen.

Se forresten video av hennes w.sh. bidrag på sfft-web-sidene

*

Bengt Kristensson Uggle



"Kun gjennom å dele opp verden - kan vi dele den med hverandre."

På kvelden onsdag åpner kongressen. De alltid like blide svenske vertene ønsker velkommen. Innsjekk og alt praktisk går knirkefritt for seg. På en lapp i den grønne konferansemappen står å lese: *"Människan är unik, absolut enestående. Men det unika är att varje människa på sitt eget, aldeles speciella sätt, spegler helheten"* (Bertelsen). Jeg tar utsagnet med meg videre.

Åpningen med flammeslukere og magedansere var et litt overraskende innslag i disse middelalderse rammene, men vi aner en symbolikk om lys og varme. Åpningsinnledningene forsvant litt for undertegnede da det ble holdt fem minutters stillhet for tragedien på Utøya og vi ble brakt tilbake til hendelsene hjemme. Men jeg registrerte at vi ble ønsket behørig velkommen av verter og ordfører i Visby.

Senere på kvelden var det gilde i St. Nicolays kirkeruin.

Undertegnede var ikke til stede der, men hørte at det var et trivelig arrangement med servering og underholdning i de historiske kulissene. I en av ruinene var det også reggae-konsert senere i løpet av uken. Fint - og litt merkelig - på dette urgamle stedet, med kirke- og klosterruiner grunnlagt av fransiskanerne på 1200-tallet. Den gang da var det nok en annen sang under buegangene. Vel verd et besøk i Visby bare det.

*

NY DAG: Hver morgen kl. 7.30 er det qi gong i parken. Ikke alle er så morgenfriske eller bodde så nær at de fikk med seg dette. Ellers møtes vi stadig av forskjellige tablåer og musikalske og andre innslag. Alle de nærmere 900 deltagerne er nå på plass og samler seg i plenumsalen der dagen starter med et strålende plenumsforedrag av professor i filosofi,

Bengt Kristensson Uggle: "Slaget om virkeligheten".

Bengt Kristensson Uggle kommer ge ett "helikopterperspektiv" på en samtid i snabb förändring, men också betydelsen av att utveckla ett medvetet förhållningssätt till omvärlden, står det i programmet. Og undertegnede blir virkelig løftet - og utfordret.

Ugglas forelesning lød ikke helt slik den blir gjengitt her. Jeg holder en samtale med meg selv, mens jeg lytter og velger.

Her følger noen utdrag fra innholdet.

Uggle sier innledningsvis at han vet lite om familieterapi, men betoner likevel likheten mellom filosofi og familieterapi. Familieterapeuter befinner seg i endringenes stormsenter og utfordres gjennom spørsmål som: Familie; hva er det? Hvordan skal vi leve sammen i store forandringer og en ny virkelighet med mangel på faste og kjente rammer?

Han går videre til informasjonsflommen, via fenomenet terror: Viser til hendelsene i Norge. Terror er redsel, sier han. En ny form for krig. Verden blir farlig. Terror river ned tilliten til andre. Samtidig er tillit det som bygger opp. Vi fanges i en sirkel der vi kan miste det vi tror på og slåss for dersom mistilliten får feste. Vår forforståelse farges og skaper fremmedfrykt. Det er naturlig å søker likesinnede og informasjon som bekrefter våre posisjoner. Tilgangen på informasjon er enorm. Vi kan ikke ta inn alt. Vi må gjøre noen valg. Mange velger via nett. Det kan bli farlig for den ensomme, som ikke har tilgang på motstand og motforstillinger. Nye selvbekreftende sekter kan oppstå gjennom ensidig påvirkning.

Kunsten er å stille spørsmål; *Å tenke alle ting annerledes*. Se ting på flere måter. Sette seg inn i den andre, sier foreleseren. Mine tanker går et øyeblikk til Gregory Bateson: *Det finnes ingen sannheter – bare sammenhenger*.

I globaliseringens tid kommer også spørsmål om identitet inn i et spenningsfelt mellom tradisjon og forventning, fortsetter Uggla. Hvem er vi? Hvor hører vi til? Hva skal vi velge i alt tilbys av muligheter?

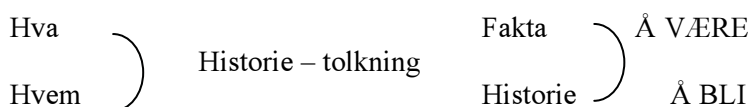
- *Vi lever i en tid der alt er mulig å tolke – og kan tolkes på nye og uvante måter. Men hvordan skal vi forstå at vi tolker – den verden vi har felles – så forskjellig? Hvordan skal vi kunne dele verden – slik at vi dele den med hverandre? Og om alt er tolkning – hva er da sant?* Vi er en del av den verden vi prøver å forstå og vi tolker hele tiden den verden vi prøver å forstå. *Det er forskjell på hva vi oppdager og hva vi oppfinner*, minnes vi om.

I tråd med dette går han over til tema livsfortellinger: Om å skape sammenheng mellom liv og fortelling; Livsfortellinger om det spesifikke individ; Hvem er jeg? Hva er jeg? Hva er det som særpreger individet? Han problematiserer den narrative identitetsforståelsen. Mennesket *er* ikke fortelling. Ingen kan gestalte sitt liv; styre sin fortelling. Det finnes ikke *en* kvalifisert historie, men mange fortellinger. Det unikt menneskelige er mangfoldet. Vi lever med brutte ontologier; livets narrative ufullstendighet. Mennesket er heller ikke *én* fortelling, ettersom vi inngår i andres fortellinger – som tråder i en større vev. Tiden blir menneskelig tid gjennom fortellinger. Fortellinger skaper individet – som bekreftes gjennom praksis.

Og igjen: Det finnes ingen absolutt historie. Den må alltid skrives om i lys av det siste som har hendt. Det narrative må forankres i en historisk virkelighet. Man kan ikke skrive historie uten klokke og kalender. Tolkingsproblematikken bør skyves mot praksis, man kan alltid tolke en tekst på mange måter (prosess) – *men ikke hur som helst*, påpeker filosofen.

Hermeneutikk er tolkning av tekst, men den hermeneutiske metode kan lett bli oppfattet som noe man tyr til når man ikke riktig vet hva man har gjort, sier Uggla med et smil. Men hermeneutikken er ikke en ny form for relativisme, det er en kunnskapsform som søker en bevisstgjøring av menneskelig meningsdannelse gjennom tolkning.

Det finnes ikke noen oppskrift på tolkningsproblematikken legger han til og viser en modell:



Avslutningsvis stiller Uggla spørsmål om familieterapien kommer til å overleve om den ikke også tar opp seg det evidensbaserte, og repliserer selv: *man skal ikke være for sikker – for da har man meldt seg ut*.

Rotter og vinger er levende saker, avslutter Uggla og tilføyer:
Vi blir dem vi er.

Bengt Kristensson Uggla viste til et dikt av Ricoeur: "Bakom minnet ...", som vi dessverre ikke fikk med oss – og ikke har funnet. I stedet tar vi med et annet, som vi synes passet godt her, av Tomas Tranströmer som nylig fikk Nobelprisen i litteratur:

***Det händer men sällan
att en av oss verkligen ser den andre:
ett ögonblick visar sig en människa
som på ett fotografi men klarare
och i bakgrunden
någonting som är större än hans skugga.***

Tomas Tranströmer (1978)

Et utsagn som festet seg:

***"Det finnes to sannheter:
En innenfra og en utenfra. Der
disse møtes kan man se seg selv"***

Referanser:

For de som er interessert i utdypning har Bengt Kristensson Uggla tidligere utgitt en bok med samme tittel som foredraget: *Slaget om virkeligheten: filosofi, omvärldsanalys, tolkning* (Symposion 2002) – blant mange flere.

Han er nå aktuell med boken: *Ricoeur, Hermeneutics and Globalization* (Continuum).

*

Og vi tar en pause:



Allan og Anette Holmgren (D)
Liv Ristvedt og Rikke Helmer (N)



pravin@ahus.no
magnus-ringborg@branneriet.se

HVA ABFT ER (og ikke er):

Fra abstact:

ABFT har växt ur den strukturelle familjeterapins klassiske r tter.

- o Den riktar sig till en stor viktig klinisk grupp där vi saknar tillförlitliga metoder.
- o Genom att här redan finns goda kunskaper i såväl klassisk familjeterapi som i anknytningssteori, så bör den kunna passa i den nordiska kliniska miljön.

Metoden kännetecknas av följande:

- o Den  r manualiserad och korttidsinriktad.
- o Den innledes med separata sessioner f r föräldrar och ungdomar för att bygga allians.
- o Den fokuserar på anknytnings-skador, och via iscensättning av dialogen mellan föräldrar och barn arbetar man f r reparation.
- o I senare skeden av terapin fokuseras på ungdomens kompetens, autonomi och återgång till ett normalt socialt liv.

Fra egne notater:

- o Modellen er semistrukturert og korttidsbasert (12 til 16 uker).
- o Metoden legger vekt på forventningens betydning.
- o Introduksjonen til pasientene legger vekt en positiv imøtekommenhet.
- o Fokus rettes mot følelsesmessige affekter.
- o Tilnærmingen er ikke løsnings-fokusert. I den forstand at man snarere går med i følelsene og bekrefter dem - f r man snakker om veier ut.
- o Det er ikke en individuell tilnærming. I den grad det finnes individuelle samtaler er det som forberedelse til familjeterapi.
- o Tenkningen representerer et skifte fra pasient som problem til familien som løsning.

Oppl ftet rusler kongressvandreren videre og tenker at denne mannen var vel verd å lytte til, og at egentlig kunne dette i seg selv vært nok f g for en dag. Været er strålende, og det er fristende å ta et bad eller bare en spasertur for å se seg litt om – men ...

Magnus Ringborg og Pravin Israel er det neste innslaget jeg får med meg. Et symposium med tittelen: *Anknytningsbaserad familjeterapi (abft), en ny metod f r att m ta deprimerade och traumatiserade ungdomar.*

Stoffet til dette fremlegget er så godt presentert på SFFT's websider og i videoopptak at vi kun tar med noen kommentarer, og oppsummeringen av hva metoden handler om.

Pravin Israel, Dr. psychol, har studert i India, USA og Norge. Han er ansatt ved A-hus som psykologspesialist og seniorforsker. Han arbeider blant annet med forskning på behandling av depresjoner hos barn og ungdom. Han disputerte på: "Parent and child factors related to treatment outcome of children's psychosocial problems" i 2006. Sammen med Guy Diamond har han publisert "Tilknytningsbasert familjeterapi for deprimert ungdom", Fokus på familien 2/2009.

Magnus Ringborg er en nestor i det svenske familjeterapifeltet. Også godt kjent for det norske familjeterapimilj et, spesielt gjennom sin deltagelse på Vetre i mange år - der han gledet oss med sine oppsummeringer i ord og tegninger. Magnus er leg. psykolog og leg. psykoterapeut. Han er bl.a. virksom som veileder og lærer i familjeterapi. Hans siste bok kom i 2009 "F r ndrande familjesamtal", Mareld/Studentlitteratur.

Det er et Svensk – Norsk samarbeid dette, og en modell som kanskje flere av dere kunne ønske å se nærmere på.

I følge programmet om tenkning og modell står det blant annet - omtrent som så:

Depresjon, selvmord og skade er noen av de virkelig store problemområdene vi støter på ungdoms-psykiatrien. De vitenskapelig utpr vedemetodene vi har for å takle dette, enten psykoterapeutiske eller farmakologiske, gir middelmådige resultater. Derfor er nye tilnærminger. Det er overraskende hvor lite familjeterapien har   bidratt til denne kliniske utfordringen, men Guy Diamond og kolleger i Philadelphia har gjort banebrytende arbeid her. (...) Pravin Israel i Norge har gjort en randomisert klinisk studie av ABFT på deprimert unge og fortsatt denne forskningen. I G teborg, blir denne tilnærmingen nå utprøvet på traumatiserte ungdommer. Magnus Ringborg arbeider for å introdusere metoden på bred basis i ungdomspsykiatrien. Vi tror denne har stor relevans f r familjeterapeuter i dag (...).

Modellen virker både interessant, fornuftig og anvendelig. Men som sagt; for interesserte er det bare å gå til www.sfft.se og/eller til Fokus nr. 2-2009.

Etter en pause på bryggekannten og hyggelige samtaler med gamle og nye bekjente er undertegnede klar for en workshop:

Per Jensen: *Livshistorier og terapeutisk praksis.*

I invitasjonen til workshopen sies det bl.a.:

Når vi snakker om erfaring som kliniker og psykoterapeut refererer vi nesten alltid til vår erfaring fra klinisk praksis. Men hva med vår erfaring fra andre deler av livet? Hvordan kan vi forstå og arbeide med forholdet mellom vår egen personlige og private historie og vår praksis som klinikere og terapeuter? De fleste terapeuter vil trolig være enig i at det personlige element har betydning for klinisk praksis. Å la disse erfaringene forbli uartikulerte og å ikke inkludere personlige og private erfaringer i veiledning og utdanning kan se ut som et feilgrep. (...)

Vi tar med noen highlights og litt som ikke står å lese på websiden.

Workshopen tar utgangspunkt i et forskningsarbeid Per har gjennomført på Tavistock Centre i London. Et av formålene med dette forskningsprosjektet var å arbeide med hvordan vi kan forstå at det personlige og private elementet i stor grad har blitt borte fra psykoterapiforskningen - og fra utdanning og supervisjon. Han har ønsket å gå i dybden for å undersøke de mønstrene som knytter terapeutens egen personlige og private erfaring sammen med deres praksis som familieterapeuter.

Per åpner med å gjøre oss oppmerksomme på at han, mens han snakker med oss, også holder en indre samtale med seg selv. Vi holder også vår indre samtale gående mens han snakker. Slik relateres alt til det egne.

Han forteller videre om en studietur til St. Barbara der han på en kafé kjøpte et tidsskrift: *Concumer Reports* - 1995 (noe ala vårt hjemlige *Forbruker rapporten*). Her finner han en artikkel, *Psychotherapy, Does it work?* av Martin Seligman. Han hadde undersøkt 7000 forbrukere ang. deres terapierfaringer i forhold til et bredt spekter av praksiser. Han fant blant annet at:

- *Mellom 75 – 80% får hjelp av psykoterapi*
- *Alle terapimodeller virker like godt*
- *Stor forskjell mellom terapeuter*
- *Ingen betydning hvilken grunnutdanning terapeuten har*
- *En god start har stor betydning*
- *Terapi over kort tid har dårligere resultater enn over lang tid*

Per blir altså satt på sporet av ønsket om å finne ut mer av sammenhengen mellom livserfaringer og praksis. En periode snakker han med alle som vil høre noe om dette, forteller han. Hans bror elektrikerer synes også det er rart at ikke dette har vært undersøkt før. Per stiller da også spørsmålet: Hvordan kan vi forstå dette? Han har lett med lys og lykte etter arbeider om dette tema, men har funnet lite. Dvs ingen ting. Dette er merkelig, og man kan stille seg spørsmålet om det er fordi det private så lenge har vært tabubelagt innen tradisjonell psykoterapi, eller tvert om; at det er så selvfølgelig at våre livserfaringer påvirker vår væren i alle sammenhenger at ingen har problematisert det. Det interessante er da heller ikke om våre erfaringer påvirker praksis, men *hvordan*. Og dette blir grunnlaget for doktoravhandlingen. Per har laget en analysemodell som metodisk bl.a. handler det om intervjuing av terapeuter og videoopptak av samtalene.

Det er begrenset hva man får med seg utpå ettermiddagen, så når det gjelder hvilke funn og konklusjoner dette arbeidet hittil har avstedkommet er jeg litt i beit her.

Men jeg fikk med meg at vektlegging av følelsesmessig tilstedeværelse og gjensidig resonans er en betydningsfull komponent i terapi. Og det tas med tilbake til hverdagen.

Bruce E. Wampolds konklusjon :

"Not a scintilla of evidence to support empirically supported treatments as more effective than other treatment."



Per Jensen er professor i familieterapi ved Diakonhjemmets høyskole i Oslo.

"Vi vet mer enn vi kan sette ord på."

Michael Polanyi

Oppsummering av 40 års psykoterapiforskning (Norcross 2010)

- At vi lytter til klientene.
- At vi gir klientenes erfaringer forrang.
- At vi ber om Tilbakemelding på forholdet.
- At vi unngår kritiske og nedsettende kommentarer.
- At vi spør om hva som har vært mest hjelpsomt i dette arbeidet.

(The HEART & SOUL of CHANGE, Duncan et. al. 2010)

Pers analysemodell finnes beskrevet på sfft.nordisk2011.se

Så over til en annen stemme; *Jarle Svardal*, som har følgende to glimt:



Reidun

Hafstad: klinisk
sosionom/familieterapeut



Haldor Øvreide:
spesialist i klinisk psykologi.

*

ATT BLI FÖRÄLDER INIFRÅN
föräldraskap för en ny tid



Anita Blom af Ekenstam
Kerstin Svart Eriksson
Rolf Ekvall
Resursteamet Täby
resursteamet@taby.se, tel:
08-5555 98 50

Et symposium og en workshop med fokus på foreldres samspill med egne barn.

Barns utvikling og livskvalitet er avhengig av en fingerende dialog/samspill med minst en voksen som tar en ansvarlig foreldrerolle. Dette skaper spesielle etiske utfordringer for foreldrene, men også for andre voksne som barnet er avhengig av i skole og øvrig nettverk. I familieterapeutisk arbeid er det viktig å være oppmerksom på disse utviklings-betingelsene. Vi må forstå hvordan barn tenker, hvordan de utvikler sin dialogiske kompetanse og hvilket behov de har for sine foreldre i dette (...)

Reidun Hafstad og Haldor Øvreide under tittelen

"Foreldrefokusert arbeid med barn", demonstrerte gjennom ulike filmsnutter hvordan triaden mellom behandleren, barnet og foreldrene blir en viktig enhet for analyse, veiledning og støtte av barnets utvikling. Vi fikk innblikk i en grundig og detaljert metodikk i hvordan bistå foreldre slik at de kan gi sine barn gode utviklingsmuligheter. De viste også på en god måte hvordan de hjelper barn til å uttrykke seg slik at de blir mer forståelige for sine foreldre. I en av filmene så vi en gutt som slo sin gravide mor i magen, hvorpå moren markerte at dette var slemt gjort av gutten. Dette førte til at han rygget unna. I neste øyeblikk ser vi hvordan moren hjelper sønnen ut av en vanskelig følelsesmessig situasjon der hun sier noe sånt som "kan du være god med han også?". Gutten kommer da tilbake til moren og koser med magen hennes ...

For mer lesning fra symposiet se: www.sfft.se eller les Hafstad og Øvereides nye bok: *Utviklingsstøtte – foreldrefokusert arbeid med barn* (Høyskoleforlaget 2011) og en rekke andre publikasjoner. Forelesningen finnes også på video

Jarle retter så oppmerksomheten vår mot:

Anita Blom af Ekenstam og Kerstin Svart Eriksson er begge familieterapeuter på Resursteamet i Täby kommun i Sverige. Deres workshop hadde tittelen: **"Att bli föräldrar inifrån – föräldraskap för en ny tid"**.

Det är inte så lätt att vara förälder nu för tiden -mycket har förändrats på bara några generationer. Nya kunskaper om barn lyfter fram att de är långt mer kompetenta medspelare i sin egen utveckling än vi tidigare förstått. Men de är beroende av vår lyhördhet och vårt intresse för deras sätt att presentera vad de just nu kämpar med. Då kan vi bli de medspelare de behöver. Den nya synen handlar om att betrakta barnet som en människa vars känslor och tankar har lika mycket värde som vuxnas. Vi lever i ett informationsflöde som gör att det är svårt att hävda generella sanningar om hur det är eller ska vara. Det har blivit nödvändigt att fundera över vilka värden just jag står för och vill förmedla till min familj. ...

De snakket bl. a. om kursene eller undervisningen de har for "vanlige" foreldre. Dette er inspirasjonsforelesninger som er åpne for de som ønsker å komme. En viktig inspirasjonskilde for teamet er Jesper Juul og fokuset på relasjoner og tilknytning. Som tittelen på deres workshop indikerer er deres tanke at det ikke finnes selvsagte sannheter om hvordan utøve sitt foreldreskap, men at det handler om å hjelpe foreldre til finne svaret i (innom) seg selv.

SE OCH BEKRÄFTA

den bästa vägen till självkänsla och närhet
även för vuxna

jarle.svardal@nfft.no

Vil du lese mer om dette,
gå inn på www.sfft.se

Om kvelden torsdag er det get-together-party i strålende sol på Kallbadhuset, på Visby strand, før vi rusler ut i kvelden for litt mat og drikke. Det er fremdeles sommer i august, så vi nordboere inntar stort sett måltidene ute - selv om kveldene er kjølige. Heller inntullet i pledd ute enn å være innendørs – før det er høyst nødvendig.

*

NOK EN DAG og det er det på'n igjen for undertegnede som har lovet å dekke plenum. Ikke visste jeg at det meste på denne konferansen foregikk nettopp der. Ikke mulig å få med alt, men første post denne dagen er en plenumsforelesning med

Rolf Sundet: *The joy of collaboration: Interviewing client, resarch and therapist perspective.* (Foredraget finnes i sin helhet på video).

Rolf Sundet er dr fil. Psykologspesialist. Han arbeider som 1ste amanuens på høyskolen i Buskerud (HIBU) samt som psykologspesialist på familieenheten på Drammen sykehus, Klinik for psykiatri og rus, Vestre Viken HF.

Foredraget er omfattende og gir etter min mening en løftende start også på denne dagen. Et løft over, men i et nært forhold til den kliniske hverdagen. For å gi et inntrykk av omfang og innhold tas også her med noe fra introduksjonen der innholdets politiske budskap gir gjenklang:

I forhold til familier har det tradisjonelle fokus i terapi vært å se problemer, diagnoser og lidelse som et tegn på mulig feil eller defekter i familien systemet og terapi for å reparere disse feilene og transformere familien slik at feil forsvinner. Men det terapeutiske arbeidet med familien betyr ikke nødvendigvis et perspektiv på lidelse og symptomer. En utfyllende perspektiv er at familiens måte å samhandle på, deres liv sammen. Problemet gjelder ikke feil og reparasjoner, men hvordan du bygger, konstruerer og får et liv du foretrekker, et liv med mindre lidelse.

Evidensbegrepet og forskningsbasert kunnskap hjelper oss å kvitte oss med teorien om tvangstrøye. I stedet for at teorien styrer arbeidet har vi nå muligheten til å være et kreativt reservoar av forslag og ideer om hvordan vi skal arbeide. Samtidig kan man se ansatser til en ny tvangstrøye. Jag kaller det for evidensbyråkratiet. Evidensforankrede terapimetoder og evidens-basert praksis kan mer og mer ses som en del av et byråkratisk maskineri som skal oppfylle politiske løfter. Det kliniske arbeidet får krav om standardiserte behandlingsprosedyrer. Intensjonene er gode, men det finnes tegn på at effektene ikke alltid blir vellykkede for familiene. (...)

Det som ikke står i introduksjonen er at Rolf fokuserer på tilhørighet, klasse og røtter. Han forteller om sin oppvekst og veien fra arbeidersonn til akademiker; det som av noen kalles klassereise. Han problematiserer både tenkningen og begrepene vi bruker om dette, som om det ene skulle være bedre enn det andre. Han tar også for seg maktforholdet i dette – spesielt innfor våre profesjoner, og stiller etter hvert spørsmålet: Kan man være asymmetrisk egalitær? Det samme spørsmålet går, etter min oppfatning, igjen i mange av Rolfs anliggender, både når det gjelder ubalansen, eller asymmetrien, mellom profesjoner og mellom terapeut og pasient, mellom evidens- og erfaringsbasert forskning. Et behov for på den ene siden å rette opp ubalanse og samtidig å anerkjenne forskjeller? Vi ser det også i hans kritiske syn på diagnoser, samtidig som han viser måter til bruk for å gjøre dem terapeutisk anvendelige ... Et prisverdig anliggende – som nok har sine omkostninger i et medisinsk system.



*



Rolf Sundet

**"a collaboration –
by some called therapy"**

T. Andersen

Teamet ved familieenheten ved BUPA, Drammen sykehus.



Teamet holdt en egen workshop under tittelen:
Barn og unge som trekker seg tilbake

Familieseksjonen ved BUPA i Drammen betjener et stort fylke sørøst i Norge, og tilbyr familierettet behandling til barn og unge som formelt sett er elever i grunnskolen eller i videregående skole. Men i praksis har noen av barna eller ungdommene som blir henvist til oss, trukket seg tilbake fra sin skolehverdag over lang tid.

Se videopresentasjon på
sfft.nordisk2011.se

*



Susanne Bragmann

Det er ikke små ting denne mannen beskjeftiger seg med, tross den noe "folkelige" stilen. Han beveger seg via psykiatriens dilemmaer til pluralismens mange veier til målet og videre til dilemmaene mellom evidens- og erfaringsbasert forskning, for å nevne noen av perspektivene. Evidensdiskusjonen går forresten igjen i mange av kongressens innslag.

Rolf forteller også om nytten og gleden ved å tilhøre et samarbeidende team og om den undersøkelsen han har gjort i samarbeid med kollegene ved familieenheten ved BUPA – Drammen sykehus. Der de bl.a. har intervjuet 10 familier og 10 kolleger, men dette kan dere både se opptak av og lese mer om på websidene.

Leseren anbefales også å gå til kildene. Vi nevner noen:

Sundet R. Torsteinsson V W. og Johnsen A: *Samspill og selvopplevelse - nye veier i relasjonsorienterte terapier* (Tano Aschehoug 2000).

Sundet, R. (2009) Collaboration: Family and therapist perspectives of helpful therapy. *Journal of Marital and Family Therapy*.

Sundet, R. (2010) Therapeutic collaboration and formalized feedback: Using perspectives from Vygotsky and Bakhtin to shed light on practices in a family therapy unit. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 15(1) 81–95.

Torsteinsson, V.W. & Sundet, R. (2010) Emotions – in need of a supplementary language, *Context*, February 2010.

Og nå tar denne vandreren en liten pause:

Et innslag fra en annen stemme: Nfft's leder **Marianne Bie** har hørt **Suzanne Bragmanns symposium: *Farväl till jantelagen – ett nytt fokus i arbetet med barn, unga och familjer.***

Auditoriet er fullt da en smilende og engasjert Susanne Bargmann fra Danmark ønsker velkommen til sitt subplenary på Nordisk kongress. På bakerste rad sitter vi, en liten norsk gruppe, og lar oss raskt rive med av Susanne. Gjennom filmsnutter, bilder, powerpoints og oppgaver til oss i salen snakker hun om betydningen av å bruke systematisk feedback i terapi. Hun viste hvordan man kan jobbe med kvalitetsutvikling i terapi ved hjelp av det vi Norge kaller KOR (Klient- og resultatstyrt praksis), som Sunna kaller FIT. Det handler om å bruke ORS og SRS skalaene systematisk. I samarbeid med Scott. Miller har hun utviklet et elektronisk skåringsverktøy som kan brukes på IPAD eller PC.

Det gikk en rød tråd fra Rolf Sundets plenumsforedrag til Susannes presentasjon og senere til Morten Ankers og undertegnede workshop. Det handler om hvordan vi som terapeuter stadig kan bli bedre, treffe den enkelte klients behov bedre, og bli klar over egne utviklingsområder. Feedback vil gi oss sikkerhet om vi er på rett spor, meldinger når vi er på feil spor og midt i det hele frihet til å utøve terapeutisk skjønn og egen vurdering. Susannes hovedbudskap er at vi ikke er gode nok, det vil si at vi alltid kan bli bedre.

marianne.bie@nfft.no

Se mer om dette på kongressens hjemmeside.

En annen som har gitt oss sitt bidrag fra kongressen er **Alicja Olkowska** fra styret i NFFT. Hun har en mer omfattende tilbakemelding fra noe hun har likt godt:

Workshop med **Mats Widsell**, *Foucault som terapeut*.

Michel Foucault er mest kjent som filosof men hans første utdanning var till psykolog. Han arbeidet også en kort tid på ett psykiatrisk sjuhus. Foucault skrev sin doktorsavhandling om Vansinnets historia og redan här framträder ett spår i Foucaults praxis som forskare, nämligen att se historia i ett arkeologiskt perspektiv vilket betyder att varje historiskt fenomen har sina egna förutsättningar. Senare blir Foucault mer intresserad att se det genealogiska i varje historiskt skeende. Genealogin utmanar den traditionella synen på historisk utveckling som linjär, logisk och kronologisk. Istället kan historia ses som något som både är kontinuerligt ibland och diskontinuerlig ibland, tillfällig och styrd av språkliga maktfaktorer. Makt är vetande, säger Foucault. Michael White har berättat vilken viktig inspiration Foucault var för att utveckla den narrativa perspektivet, särskilt Foucaults idéer om den moderna maktens inflytande på människors liv. (...)

Mats Widsell er dansk, og i mange år jobbet han på DISPUK i Danmark sammen med blant annet Allan Holmgren, Janne Graff, Dorte Lund Jacobsen og John Gurnæs. Nå har han egen praksis der han tilbyr systemisk-narrativ terapi for par/familier og individer samt veiledning, utdanning og coaching. Ved siden av dette er han, sammen med John Gurnæs, styrer av "Multiversitetet", som er et møtested for fagfolk som ønsker å studere, utvikle og forbinde sosiale og psykologiske og terapeutiske eller behandlingsrelaterte praksiser som skal bidra til at klientene, gjennom terapi, kan erobre tilbake deres foretrukne liv og identitet, og kan handle som agenter i sitt eget liv (www.multiversitetet.dk)

I sin workshop på den Nordiske Kongressen i Familieterapi på Gotland, Visby, august 2011, som hadde overskrift "*Foucault som terapeut*", ønsket han å vise hvordan Foucaults forskningsmetoder: arkeologi og genealogi, samt diskursbegrepet kan brukes i terapeutisk praksis, og hvordan de kan bidra til ny-forståelse av klientens utsagn i terapi og deres foretrukne historier.

Michael Foucault er fransk filosof, og han er blant annet kjent for sin bok "Galskapens historie" (1961). I denne boken beskrev Foucault rasjonalitetens betydning for vurderingen av mennesker, der man laget skille mellom "fornuft" og "galskap". Foucaults ønske var å gjøre oss oppmerksom på forestillinger som vi tar for gitt. Det som er "sant" nå, er en del av historien og den historiske utviklingen. Hans mest kjente påstand er at fornuften kan bare forsikre seg om sin egen fornuft ved å utestenge "ufornuften". Det betyr at sannhet og fornuft ikke er universielle størrelser men en historisk grensesetting, der man lagde skiller som referanser for sin egen fornuft og sannhet.

Foucault er blant annet kjent for diskursanalyse, som er en av hans metodologier. Med begrepet diskurs menes "språk i bruk". Foucault sier at ord kan oppfattes som begivenheter, de har sine konsekvenser. Som språkbrukere trer vi inn i en sirkulerende tale, en "talemåte", som er referanse for vår tenkning. Diskurs er også makt. Språket bestemmer hva vi kan tale om og hva vi ikke kan tale om, og når vi kan tale om det. Foucault sammenligner diskurs med et arkiv, der ord er arkivmapper. Det betyr at ordene henger sammen og at noen arkivmapper ikke kan



Mats Widsell er utannet sykepleier, med Bachelor i Science in Nursing og med autorisation som psykoterapeut fra 1990

**"Where there is power,
there is resistance."**

Michel Foucault

*

Litt på siden:



Allan og Anette og Holmgren hadde flere innslag på kongressen, alene og hver for seg. Bl.a: "*Leaving your Roots - to be able to Fly. ...*"
Flere videoer er å se på www.sfft.se



Litt på siden:



Været endret seg på fredagen, men noen av oss trosser stormen – og ser ut til å nyte det.



Et tablå med sangere i en pause



Kongressens yngste deltager:
Mikkel 4 uker



Turnere utenfor kongresshallen



Fra ringmuren omkring Visby indre stad.

brukes i noen perioder, eller at de ikke finnes i noen språk. Men ved siden av maktens diskurs finnes det alltid en annen form for diskurs, en motdiskurs, på samme måte som det alltid finnes motmakt der det finnes makt. Makt og viten er to sider av samme sak. Makt er ikke ensbetydende med undertrykkelse. Makt er snarere en form for innflytelse man har i forskjellige relasjoner, formidlet Mats. Makten er dermed produktiv, ikke destruktiv.

Videre har Mats vært opptatt av Foucault og hans to måter å forstå fenomenets oppkomst på. Den ene er arkeologien, der man kan forstå fenomenets oppkomst som en historisk begivenhet og som har sine egne forutsetninger. Den andre er genealogien der han tenker at fenomenets oppkomst kan forstås som både kontinuerlig og diskontinuerlig, tilfeldig og styrt av språklige maktforhold.

Disse ideene rundt diskurs, motdiskurs, og måter å forstå fenomenets oppkomst på var utgangspunktet for Mats Widsell sin workshop. Han så på hvordan kunnskap om dette kan brukes i den terapeutiske praksis. Mats tok utgangspunkt i en definisjon av Foucaults diskursbegrep hentet fra boka *Diskursstrategier* til Nils Åkerstrøm Anderson (1999).

Diskursbegrep deles der i fire komponenter:

1. Et objekt som diskursen handler om, som det tales om.
2. Et subjekt som taler og som taler ut fra en spesifikk situasjon. Man taler altså ut fra en spesifikk kontekst og man gjør det fordi man er i et spesifikt (ufritt) forhold til den man taler til.
3. Et spesifikt språk, spesifikke begreper blir brukt avhengig av den konteksten diskursen omhandler.
4. Diskursen har en strategi, det tales med en særlig hensikt der man ønsker å oppnå noe spesielt.

I terapissettingen, slik Mats fremstilte det, kan denne ideen oversetter til at:

1. Det snakkes om klienter som har noen spesifikke behov og det snakkes om dem ut fra den situasjonen de befinner seg i. De har en form for problem som vi skal hjelpe dem å løse.
2. Vi har som oppgave å hjelpe dem og det kan vi fordi vi er ansatte på et sted hvor man har fått denne hjelpeoppgaven, det kan være fra det offentlige eller fra en privat arbeidsgiver. Denne oppgaven kan vi ivareta fordi vi har en spesiell kunnskap som betyr at vi snakker fra en ekspertposisjon.
3. Vi snakker et språk som er preget av den kunnskapen vi har og den posisjonen vi befinner oss i. Dette språket indikerer dette, samtidig at vi er i en maktposisjon som gir oss retten til å bruke dette språket.
4. Strategien vi har med vårt språk er å skape en forandring

som er god for klienten. Målet med denne forandringen er i høy grad preget av den dominerende "hjelperdiskursen", dvs. målet kan være politisk eller økonomisk bestemt og begrunnes ideologisk/ teoretisk.

Under workshopen gjorde vi en øvelse i denne måten å analysere diskursen på. Øvelsen bestod av to deler. I den første delen skulle vi komme med et utsagn om oss selv som vi syntes passet godt i en beskrivelse av hvem vi var, hvilken person vi ønsket å være, og som vi ønsket at andre skal skulle se oss som. Dette skulle formuleres som et påstand, eks "jeg er et vennlig menneske", "jeg er meget hensynsfull", "jeg synes velferd er det viktigste i vårt samfunn". Deretter skulle man se dette utsagnet om seg selv ut ifra de fire komponentene til diskursbegrepet:

Hvem man er i andres øyne (objekt, tredje persons perspektiv)

Hvilket subjekt blir man (hvilke normer blir man underkastet)

Hvilke begreper/ord synes man passer inn i den måten man uttaler seg om seg selv på - og hva ønsker man med det utsagnet?

Hvem skal høre det? Hvem skal påvirkes av det?

I del to skulle vi skifte ut utsagnet til en negativt definert påstand om oss selv. Deretter skulle vi se på hvordan elementene i diskursbegrepet ble påvirket av dette. Dette var en svært interessant øvelse. Det å ha et positivt utsagn om seg selv ikke er lett når man ser på seg selv som "objekt", til tross for at man som "subjekt" har positive intensjoner med utsagnet.

Det var lettere å uttale et negativt påstand om seg selv, siden dette blir lettere å akseptere sett fra "objekt" posisjon. Denne øvelsen vekket mange tanker og refleksjoner hos tilhørere om hva det gjør med klientene å fortelle en historie om seg selv og hvordan deres opplevelse av seg som "objekt" kan være forstyrrende i friheten til å ta frem historier som de kunne fortalt om seg selv.

Språket vi bruker i utsagnet var også interessant. Ingen ord er "verdinøytrale". Ved å velge et ord, utelukker man et annet ord. Det er kanskje det Foucault mente med å si at ord er begivenhet, og at ord kan sammenlignes med en arkivmappe. Når man åpner en mappe, blir andre mapper aldri åpnet, eller kanskje de ennå ikke finnes.

Slik jeg ser det kan denne øvelsen brukes både i direkte klientarbeid i bevisstgjøringen av hvilke historier de forteller om seg selv sett fra subjekt og objektposisjon. Den kan også brukes i veiledning og undervisning for studenter for bevisstgjøringen av de ulike posisjonene og makten knyttet til både posisjonene og språket.

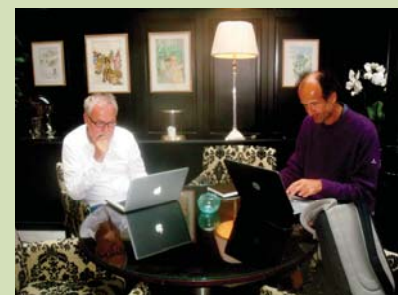
Jeg vil takke Mats Widsell for en inspirerende workshop og håper på å høre han forelese i Norge også!

alicja.olkowska@r-bup.no



Kerstin Svart Eriksson sang oss gjennom hele kongressen

*



Jogeir Berg (N) og Søren Hertz (D)
Begge fra FOKUSredaksjonen,
i arbeid på hotellet.

*

Vi besøkte en w.sh. med Anette Holmgrens: *Seksuelle overgrep og traumatiske erindringer – et spørsmål om eksistens*. Fra introen har vi sakset dette diktet:

Et spørsmål om berettigelse

*Et spørsmål om eksistens
Vil ikke have min egen eksistens
Vil ikke være den, jeg er
- dømmes mig selv ud
Skammen rammer,
spredde sig ud i kroppen.
forlader dig ikke
Indfanget krop
Bevidsthed mod krop
Kastebold
Stol aldrig på din krop.
Er det sandt? Er jeg et ondt menneske?
Et fængsel af angst
Kroppen der ønsker forløsning
og har modstand på samme tid.*

(poetisering af terapeutisk samtale)

Litt på siden:

Et annet fengsel:



Rikke Helmer og Jarle Raknes tar en pust på veien til hotellet der vi travet frem og tilbake flere ganger daglig. På veien ligger det et ungdomsherberge som tidligere var fengsel.



Flere by-bilder:



St. a Catharina kirkeruin



Kongressvandrerer tar en pause.

En annen workshop var Rikke Helmer innom og vil gjerne nevne:
Fengsel som ramme og mulighet, med Asbjørn Solevåg, Stian Haugen, fra Tyrilistiftelsen.

Kan det drives terapeutisk arbeid innenfor kriminalomsorgens rammer? spørres det i introen til workshopen, der vi også kan lese følgende:

Det sitter om lag 3800 innsatte i norske fengsler. Det anslås at over 60% av disse har alvorlige rusproblem, med følgeskader knyttet til dårlig helse, mangelfull familietilknytning og en oppvekst preget av alvorlige problemer. Over halvparten av de innsatte har egne barn. Mange innsatte sliter med dårlig helse, både fysisk og psykisk. Denne målgruppen har vært vanskelig å etablere gode behandlings-tiltak overfor. Mange av dem kalles gjengangere innenfor kriminalomsorgen, og har tradisjonelt vært svingdorspasienter i helsevesenet.

Stifinner'n, er et samarbeidstiltak mellom Oslo Fengsel og Tyrilistiftelsen, der det tilbys tverrfaglig rusbehandling for innsatte i norske fengsler med rus- og avhengighetsproblem. Sentrale behandlingsområder er affektregulering / sinnemestring, relasjonsrettede tiltak og grunnleggende motivasjonsarbeid for å legge grunnlag for endring av livsstil. Det jobbes aktivt med bistand i forhold til lettere psykiske plager, først og fremst angst og depresjon. (...)

Et lite innblikk av Stifinner'n som har vært et fast tilbud innen kriminalomsorgen siden 1995:

Behandlingen er forankret innenfor kollektivtradisjonen, med en pedagogisk behandlingsform og basert på verdier som ærlighet, ansvar, kameratstøtte, fellesskap, tillit, endringspotensialer og toleranse. Det terapeutiske arbeide består av samtalegrupper, rus- og voldsgrupper og individualsamtaler, foruten kontakt-personarbeid, miljøarbeid, ordinært arbeid og fysisk trening. Hver klient har en ansvarsgruppe rundt seg og en individuell behandlingsplan. Prosjektet er også opptatt av at deltakerne får en lokal forankring og med et kommunalt oppfølgingsansvar, da de fleste klientene har lang tid i fengsel og oppholdt seg utenfor bostedskommunen pga sitt misbruk. Pr 2010 var snittalderen 33 år, hvorav 9 av 10 hadde gjennomført grunnskole/ungdomsskole og 1 av 3 påbegynt videregående skole, mao bedre stilt enn gjennomsnittet i kriminalomsorgen. 70% av dem hadde tidligere behandlingserfaring, hvorav 23% i Tyrilistiftelsen.

Vi som deltok på workshopen fikk et levende bilde av det imponerende arbeidet de ansatte i Stifinner'n utfører og av miljøet, via Asbjørn Solevågs og Stian Haugens informative og levende formidling og gjennom berørende og illustrerende videoklipp.

rikke.helmer @getmail.no

Vi var også innom en workshop med
Svend Aage Rasmussen:

Magt og magtmisbrug i psykiatri og terapi

Dansk psykolog ved Ambulatorium for Spiseforstyrrelser, Psykoterapeutisk Center Stolpegård. Han underviser også i systemisk narrativ og dialogisk praksis.

I denne workshopen viser en erfaren terapeut, med dype røtter i systemteori og mange års familierapierhistorie i hodet, at det går an å bevare entusiasme og iver over både gamle og nye retninger innen feltet.

Svend Aage betoner først og fremst forholdet til makt, som han hevder har vært en del av fokuset for systemisk og narrativ tankegang fra starten. Men han går lenger tilbake, helt til 1800-tallet og Pitié-Salpêtrière hospitalet i

Paris der dr. Charcot huserte, som eksempler på psykiatriens (bevisste eller ubevisste) profesjonelle maktbruk overfor pasienter – ved at deres lidelse og lyte ble vist for et ”publikum”. Han understreker også den avhengigheten som den autoritære maktutøvelsen kan skape hos pasienten.

Et spørsmål er om makten – og misbruk av makt – er mindre i dag, eller om den bare er mindre åpenbar. Han beskriver Michel Foucaults tanker om ”psykiatrisk makt” og makt i forhold til identitetsdiagnoser og evidens-tenkning. Han er også innom Gregory Batesons syn på makt og den kritikken av strategisk teori og praksis, som var en av forutsetningene for den epistemologiske revolusjon i familierapien – som sosialkonstruksjonismen representerte, og går videre til Salvador Minuchins kritikk av konstruktivismen og den diskusjonen han har hatt, blant annet med narrative terapeuter.

Han viser også til den betydning det språket vi fører har for våre relasjoner.

På ”tavlen” kan vi lese følgende:

- Verden skapes i sproget og preges af herskende diskurser
- Nogle diskurser er potensielt undertrykkende
- Pasienter har ikke en essens. Vi er, hvad vi i felleskab gjør hverandre til. Pasienterne er ikke sine problemer.

Og et sosialkonstruktivistisk svar - om virkeligheten:

- Verden skapes i sproget av humane og non-humane aktanter
- Non-humane aktanter er sosialt og språklig formidlete
- Sproget er *også* skapende (Austin, 1962)

(Aktanter kan forstås som aktører)

Og selvsagt var det mye mer – også her.

Vi viser til Svend Aages Rasmussens hjemmesider – og håper at også denne forelesningen etter hvert blir lagt ut på www.sfft.no.

Det neste innslaget jeg besøker er, ... eller var dette like før det andre?
Jeg begynner å gå litt i surr her jeg sitter og syr sammen deler av kongressen.
Samme kan det være. Det var i hvert fall et mer enn fulltegnet symposium med:

Lars Dencik : *Relationer i vår tid.*

Om innebörden av postmoderna samspelsmönster och nya familjekonstellationer för individens sociala förutsättningar.

Lars Dencik er født i Sverige, men arbeider i Danmark – som professor i sosialpsykologi ved Roskilde Universitet. Han kom 1974 till Roskilde Universitet etter å ha vært ha professor i internasjonal politikk med spesielt fokus på freds- og konfliktprosesser ved Universität Konstanz i Tyskland. Ved Roskilde Universitet har han grunnlagt ett senter for Barn- og Familie-forskning. Han har også vært forskningsleder for flere store internasjonale forskningsprosjekter om implikasjonene av den moderne samfunns-utviklingen for barns oppvekstvilkår og familieforhold. Og så er han er pappa til to sønner.

Og du store for en taler den mannen er. Som en sjørøver med hvit lapp over øyet setter han i gang med *modernisering* som hovedtema, under punktene: *rasjonalisering, sekularisering og individisering.*

***“Maybe the target
nowaday is not to
discover what we are
but to refuse what we
are”.***

(Foucault, 1982)

***“Conversation flows
on, the application and
interpretation of
words, and only in its
course do words have
their meaning”***

(Wittgenstein, 1981)

*

***“Tiden går stadig
fortere og fortere - og
nuet blir stadig
kortere”***



Lars Dencik

Denciks seneste bøker:
*Mennesket i post-
moderniseringen – om
barndom, familie og
identiteter i opbrud* (Billesö &
Baltzer 2005)
*Familie og børn i en
opbrudstid*, med Per Schultz
Jørgensen och Dion Sommer
(Hans Reitzels förlag 2008)
En av hans senaste
publikationer i Sverige er:
*Judendomen i Sverige – en
sociologisk belysning*
(Swedish Science pres 2007).

Litt på siden:



Alicja Olkowska og Jarle Svardal lager tårn av marshmallows og spaghetti. Noen andre vant

*



Mark Hopfenbeck

er sosialantropolog, kulturgeograf og økolog. Han arbeider ved Universitetet i KARLSTAD med "exchange-nettverk" basert på egen forskning på emosjonell samhandling i nettverket møter. Han er også ansatt ved University College på GJØVIK som program-direktør for videre utdanning i nettverksmøter og samhandlings-ferdigheter. De siste fem årene har han også vært medlem av en gruppe som samarbeidet med Jaakko Seikkula og organiserer et årlig seminar om åpne samtaler i nettverksmøter i Hellas

mark.hopfenbeck@hig.no

Blikket rettes mot kjernefamiliens plass i dagens samfunn. Hvorfor er våre familier organisert som de er? Hvem har bestemt det? Vi tror det er naturlig, sier han, men ingenting av dette er naturgitt, familien er en kulturell konstruksjon. Samfunnets strukturer endres også stadig forterte, det er vanskelig å henge med, og vi ender lett opp med å forsøke å løse nye problemer med gamle redskaper ...

Dencik snakker også om hva oppvurderingen økonomi, status og tallfokus gjør med våre relasjoner, Om forskjellene på fattige og rike land – og hvor merkelig våre nordiske land er i den store sammenhengen.

Han snakker videre om ideal-jeget og real-jeget. Om selv-realiseringens omkostninger. Om alle våre valgmuligheter - og valgets kval. Om tillit og selvtillit. Og om at vi er stadig mer avhengige tillit for å kunne stole på andre - for å kunne ta raske avgjørelser, og om behovet for selvtillit for å kunne mestre dette ...

En strålende forelesning etter min smak.

Det er mye å hente hos Dencik, men jeg skal ikke gjengi mer her.

Det anbefales å se videoen - og bli klokere (og underholdt).

NFFTs årskonferanse på Vetre i 2012 har forresten i dette tema som overskrift: *Familie og familierapi i senmoderne tid*. Vi burde hatt denne mannen der, men det er det litt sent å tenke på nå.

Så var det nok fag for i dag. Det er bare å dra "hjem" for å skifte – for på kvelden er det flott festmiddag for noen – og kveld på by, n for noen andre.

*

Lørdag, og avslutning av kongressen.

Når vi skynder oss inn til sentrum denne siste kongressdagen er været i ferd med å lette. Vi ankommer hallen for avslutning i plenumssalen der vi begynner å kjenne oss hjemmekjente.

Mark Hopfenbeck: *Dialoguing the emergent future of family therapy: On the complex adaptive dynamics of collaborative practice*

Fra første avsnitt av introduksjonen: *Det har skett en enorm kunnskaps-utveckling sedan systemiskt tänkande grundades på 50-talet. Vilka konsekvenser kan denna utveckling ha för familjeterapeutiska praktiker? Med rötter tillbaka till Gregory Bateson, Ivan Boszormenyi-Nagy och Humberto Maturana och med Jaakko Seikkula som min nuvarande inspirationskälla.*

Nok en gang imponeres vi over en av plenumsforeleserne på denne konferansen. Med rötter hos Bateson og vinger fra Seikkula spenner han vidt. Hans fokus er familierapiens fremtid.

Han fokuserer på tre hovedtema: - Forståelse av "det systemiske" og de utviklingsfasene denne tenkningen har gjennomgått og forståelse av familiedynamikk. - Hvilke prosesser har størst betydning for familien? - Og vår forståelse av familierapi som kollaborativ praksis.

Han diskuterer hvordan vi skal forholde oss till diskursene om empowerment, resiliens, recovery, positiv psykologi og til "nye" begrep som mindfulness, mentalisering och motiverande intervjuer, o.s.v. og drøfter

hvordan vi kan integrere disse kunnskapsformene og nye kulturelle strømninger i fremtidens familierapi?

Et hovedbudskap er den åpne dialogens kraft ... men alt dette finner dere på konferansen hjemmesider der alt fra denne forleseren er fyldig presentert både som video og med oversiktlige bilder i manus.

Kongressvandreren avslutter det faglige her.

Dette var det vi fikk med oss under vandringen.

Utdrag av den avsluttende paneldiskusjonen er nevnt under Magnus Ringborgs oppsummering.

Noen temaer undertegnede opplevde at gikk igjen under kongressen var:

- Diskusjonen mellom evidens- og erfaringsbasert forskning. Enten eller – eller både og? Eller både enten og eller ...
- Familien og familierapiens rolle og plass i en tid med store samfunnsmessige endringer og nye samlivsformer. Er vi i stand følge med, ta opp i oss nye strømninger og tilpasse oss nye utfordringer?
- Og hva gjør hastigheten og informasjons overfloden med oss som mennesker og våre relasjoner. Klarer vi å navigere og velge i mangfoldet og beskytte oss mot overveldelse?

*Vi takker ledelsen i SFFT og kongresskomiteen for godt vertskap en strålende kongress, for gode møter med andre mennesker
- og for mye bra faglig påfyll til å ta med hjem.*

*

Det er lørdag ettermiddag og kongressen er over, men noen av oss er heldige – og skal ikke hjem før søndag. Vi har tid til overs og utforsker den gamle staden, besøker klosterruinene og katedralen der vi tenner hvite lys for Utøya og ofrene der. I morgen skal vi hjem.

Søndag har vi god tid før flyavgang og drar på sykkelstur.

Vi er en liten gjeng på 5-6 personer som starter med friskt mot på de flate og veltilpassede stiene langs kysten nordover. Helt passende for en hobbymosjonist (og knapt nok det) som meg. Dette går fint ... men underveis vil følget til en urtegård ”flere mil” lenger nord: Krusmyntagården, og terrenget endrer seg. Etter en del oppover, og ikke minst nedover, får undertegnede, som er langt den eldste i følget, lettere panikk. *Hvordan i huleste ... skal jeg komme opp alle disse bakkene igjen – og rekke ettermiddagsflyet flyet ... og ...? Hjelp – jeg vil smuuu!* Som de utmerkede pedagoger de fleste av følget er lokkes jeg med til målet. I urtehagen får vi vin og mat – og en snarvei til hovedveien gjør tilbaketuren lettere enn ventet. Vi rekker enda et sjøbad og enda en tur til innom sentrum, der det blir tid til enda en lunsj, før vi leverer syklene – henter koffertene og vender nesen hjem.

Jeg tar frem min lille grønne lapp igjen og leser:

Människan är unik, absolut enestående. Men det unika är att varje människa på sitt eget, aldeles speciella sätt, spegler helheten”.

Jo – det gir mening det.

*

kariyk@online.no



Neste Nordiske Kongress blir i Finland.



SFFTs leder Marie Forneman ovelater staffettpinnen til Finland, takker arrangørene og de fremmøtte og ønsker oss vel hjem.



Domkirken i Visby



Fine sykkelveier.



En siste rast på kafé Siv Myre, Jannicke W. Tindberg og Rikke Helmer med lille Mikkell.



Solrosor från Visby:

En oppsummering i tekst og tegning ved Magnus Ringborg

En av kongressmorgnarna möts deltagarna av vänliga människor som delar ut en liten påse prydd av färggranna fjädrar i ett omsorgsfullt arrangemang. Först blir de förbryllade, men snart inser de symboliken. Fjädrarna - vingarna är hopknutna med en påse solrosfrön. Planterar du dem slår de snart rot och växer till väldiga rosor. Äter du i stället fröna får du snabbt energi. En liten detalj som visar den genialitet och den omsorg om detaljerna som präglade arrangemanget i Visby.

Den genomgående metaforen

Kongresser har ju titlar, ofta i form av bilder. Inte alltid spelar dessa bilder någon större roll i de senare förhandlingarna. Så dock ej i Visby. I alla små vinklar sökte man just rötterna och vingarna. Inte bara i de små presenterna, utan också i intervjuerna med föredrags-hållarna. Jag slogs av det när jag tillsammans med Pravin Israel fick möjligheten att presentera Anknätningsbaserad Familjeterapi. Pravin är definitivt vingarna; han har flugit över hela världen för att sedan landa i Stavanger och Oslo med denna metod. Självt blev jag mycket medveten om de rötter i familjeterapin som jag tillägnade mig under sjuttio och åttiotalen, och som är så tydliga i denna terapiform.

Solros heter på norska salsikke. Salsikke hette också ett videoklipp som Haldor Övereide och Reidun Hafstad visade på sitt välbesökta symposium. Det var ett utsnitt ur ett vad de kallar triangulerat samtal, alltså ett samtal med barn tillsammans med en förtrogen omsorgsperson.

Huvudpersonen var en ung pojke som saknade den far han inte sett mycket av. Salsikken, solrosen, var för denne pojke en symbol för den familjetrygghet han länge saknat. Låt mig också i all hast nämna det andra klippet. Det illustrerade så tydligt det vi kanske redan vet, nämligen i att vi kan fånga det interaktionella dramat i några få sekunder. Under några korta ögonblick drogs vi in i uteslutandets, skammens, sökandets och anknätningsens drama. Det handlade om en skakande triangelhistoria mellan en mor, en tvåårig son och ett ännu inte fött syskon. Efter en stillbild där allt stod på spel kunde vi andas ut när vi fick se ett lyckligt slut på interaktions sekvensen.

Utanför komfortzonen

I den avslutande panelen frågade Erik Abrahamsson om vad man kunde önska sig mer av. "Beröring" var ett av svaren. Jag är inte enig. Beröring fanns mycket. Fler än en kongressdeltagare behövde gå vid stranden eller uppsöka en rauk för att smälta de starka intrycken. Just Salsikken tillsammans med det andra videoklipppet blev ett mycket starkt möte för mig, och det var fler under kongressdagarna. Men det kanske starkaste var när de



nordiska länderna, ett efter ett gick upp på scenen under festbanketten och sjöng sitt lands sånger. Så mycket glädje, så mycket generositet och utsträckta händer som klingade under kvällen! Särskilt värmande i dessa tider när det nordiska samarbetet på många fronter läggs ner.

Merete Mazarella berörde nog alla 800 kongressdeltagare med sin enkla minnesövning i plenum. ”Gå tillbaka till några doftminnen!” Jag hamnade snabbt ner i potatiskällaren på den plats jag växte upp i, med dess milda doft av plåtaktig jord. Sedan vidare ner i grannens trädgårdsmästarens källare, där ett djupare och fuktigare mörker härskade. Där det längst in fanns uråldriga avlagringar av glömda potatisar med meterlånga bleka groddar. Och sedan upp till favoritboden med linolja, skidvalla, dammpudrade damejeanner och taggtrådsrullar.

Erik ”Skavlan” Abrahamsson gjorde ett gediget jobb som intervjuare. Han tittade bakåt på den just timade kongressen, men också framåt mot nästa. Men han släppte sin bästa fråga alldeles för fort: ”Vilken punkt på den här kongressen tvingade dig ut ur din bekvämlighetszon? Vad var det som rubbade dig lite?” Det är en svår fråga i den stämning av lyckligt samförstånd som är naturlig vid den kongressavslutning. Maths Lundsbye var enbart nöjd, han deklarerade framt att ”det trettioåriga kriget” mellan konstruktionister och interventionister hade upphört och i stället utvecklas nu ”en tredje ordningen cybernetik”. Jag känner ju Maths tankar i ämnet, men jag tror att det låg lite önsketänkande i hans bedömning. Allan och Anette Holmgren var tydliga i sitt symposium: Såväl systemteorin som familjen har spelat ut sin roll, nu bör de ersättas med den narrativa metaforen. Jo, här blev undertecknad ordentligt störd, vilket några noterade. Till skillnad från Maths tycker jag inte alls att diskussionen är avslutad. Allan och Anette utmanade - låt oss fortsätta det samtalet!

För övrigt tror jag att det allra viktigaste citatet jag tog med mig från kongressen var Bengt Kristensson Ugglas påminnelse om Immanuel Kants definition av kritik: ”Konsten att kunna tänka allt annorlunda!”

Samarbete och excellens

Men Anne Öfsti hade blivit störd. Hon deltog i ett symposium med Susanne Bargmann som hette ”Adjö till Jantelagen!” Susanne använder det i Sverige ganska välkända Session Rating Scale, för att låta klientens eller familjens värdering av samtalet korrigera terapeuten. Utifrån detta har man också utarbetat en väg hur terapeuten kan ”söka excellens”, det vill säga helt enkelt bli en mycket bättre terapeut. Kan det vara så, som Öfsti anade, att vi i team-andans-namn håller nere varandra på en lagom medelmåttighetsnivå? Kunde ett systematiskt metodutforskningsarbete göra att vi höjer nivån ett par snäpp? Och vilket team klarar en sådan utmaning?

Denna problematik illustrerades i Drammenteamets (med bland andra Hillary Wongraven och Rolf Sundet) presentation av hur man kan använda samarbetstekniker mellan två terapeuter för att höja effekten av terapi. Här kom själva formen för presentationen att förta lite av innehållet. Visst demonstrerade man övertygande att man är ett team som samarbetar och där man arbetar hårt för att undvika hierarkiska låsningar. Det var en imponerande uppvisning av metoddemonstration och publikmedverkan. Men det skedde på bekostnad av tydlighet. Exakt vilka tekniker är det som familjerna uppskattar mest, och är det just de som terapeuterna tycker bidrar mest till förändringsprocessen?

Som familjeterapeut är man ju tränad att förhålla sig till både det digitala och det analoga. Både lyssna till innehåll och process. När det är två eller flera presentatörer så är deras samarbets-process alltid intressant. Har man som Övereide och Hafstad samarbetat i ett helt liv, eller har man som undertecknad och Pravin Israel bara mötts en gång före kongressen, så påverkar det naturligtvis formen. Här fick vi mängder av levande exempel på symmetri och komplementaritet



Åter till teorin

Efter det epistemologiska åttiotalet gick nittiotalet in i ett teorilöst skede där själva närvaron i samtalet fick ersätta de teoretiska spekulationerna. Men Visbykongressen gjorde klart att vi just nu befinner oss i ett underteoretiserat skede. Den holmgrenska utmaningen tvingar oss att formulera vad som fortfarande finns kvar av bärande delar i systemteorin. Och framför allt, hur ser familjeteorin ut? Det var det bärande temat som många minns på den svenska kongressen i Tällberg nyligen.

Bengt Kristiansson utmanade med sin utifrån-position "den narrativa vändningen". Han stod för en skärpt hermeneutik som ingav respekt. Hans uttryck "evidensparadigmet som post-modernismens positivism" citerades flitigt i diskussionerna i foajéerna, men det kan leda vilse. Det är nog samma gamla positivism som vi är vana vid. Samma oreflekterade omvandling av mentala uttryck till mätbara storheter. (Ständigt detta missbruk av Descartes!) Det postmoderna är nog i så fall att mätandet och räknandet har flyttats ut från universiteten till en kommersiell och administrativ värld utan tidigare mot-svarighet.

Anknytningsteorin och affektteorin togs fram. Rolf Sundet betonade i sin filosofiska pluralism också evolutionspsykologin. Denna hållning innebär något totalt annorlunda än den narrativa utmaningen, nämligen en materiellt förankrad metateori. Om man till skillnad från Holmgrens idealism hävdar att människan är en biologisk utvecklingsvarelse, då följer av detta en mängd konsekvenser. Då har hon en delvis medfödd natur. Då konstruerar hon inte allsmäktigt världen i sitt eget språk. Då är inte "familjen en historiskt tillfällig organisation av kopulerandet" (Allan Holmgren citerade Tian Sörhaugs festliga men inte desto mindre felaktiga påstående). Familjen är, och därmed anknytningen, långt mer universell än vad man allt sedan sextiotalet har velat låtsas om.

Här kommer familjeterapeuterna att tvingas att definiera sin position. Vi kommer att tvingas lämna vår filosofiska önskevärld om vi inte ska passeras som irrelevanta. De randomiserade kontrollerade effek-tstudierna som är vetenskapligt relativt ointressanta måste ändå göras. Här handlar det om makt. Och då menar jag inte makt för maktens skull, utan för att den behövs för att genomföra nödvändiga förändringar. Om man tror att familjen är en luftig konstruktion, då kan man slå sig till ro. Men om man i stället hävdar att familjen existerar, då får man också se till att sjukvård och socialtjänst får respekt för familjeterapi!

Maths Lundsby hade fel när han menade att den kritiska diskussionen är över. Tvärtom gäller det nu att uppamma konsten att tänka allt annorlunda. Mitt intryck av Visbykongressen är att vi är på väg att släppa det sena 1900-talets allra luftigaste konstruktionistiska vingar.

Vi behöver vingarna - men vi måste också förbinda dem med kroppens och historiens rötter.

Än en gång tack för den beffädrade fröpåsen! Magnus Ringborg

✂ VI HAR SAKSET KAPITLET OM BARNEANSVARLIG FRA RUNDSKRIV OM BARN SOM PÅRØRENDE:

Som familieterapeut er gladelig å se at barnet settes på dagsorden i helsevesenets institusjoner og andre instanser for behandling av individer og familier - og at nå er lovpålagt og ha barnas beste i fokus når mor eller far blir fysisk eller psykisk syke.

5. Barneansvarlig - ny § 3-7a i spesialisthelsetjenesteloven

§ 3-7a *Om barneansvarlig personell mv.*

Helseinstitusjoner som omfattes av denne loven, skal i nødvendig utstrekning ha barneansvarlig personell med ansvar for å fremme og koordinere helsepersonells oppfølging av mindreårige barn av psykisk syke, rusmiddelavhengige og alvorlig somatisk syke eller skadde pasienter.



Rundskriv 15-5/2010

Ordningen med barneansvarlig personell gjelder helseforetak, private sykehus og institusjoner som har avtale med helseforetak. Dette er en viktig organisatorisk løsning for å styrke den rettslige stillingen til barn av pasienter med psykisk sykdom, rusmiddelavhengighet eller alvorlig somatisk sykdom eller skade. Virksomheten må *planlegge og legge til rette for* en mer systematisk og forpliktende tilnærming til barnet. Kjemefunksjonen til det barneansvarlige personellet er at det skal sette arbeidet i system, holde helsepersonellet oppdatert og fremme barnas interesser.

Ordningen har hjemmel i spesialisthelsetjenesteloven, og omfatter dermed kun spesialisthelsetjenesten. Kommunene har ikke en tilsvarende lovpålagt plikt til å utnevne barneansvarlig personell. De må selv legge til rette for å møte barna på best mulig måte og kan velge å utnevne barneansvarlige dersom det er hensiktsmessig og fremmer arbeidet med å ivareta barna. Selv om kommunehelsetjenesten ikke er pålagt å ha barneansvarlig personell, gjelder likevel plikten etter helsepersonelloven § 10 a, til å ivareta barn som pårørende i tilsvarende utstrekning som for spesialisthelsetjenesten.

Helsepersonell som driver privat praksis har også ansvar for å ivareta barn av pasienter med psykisk sykdom, rusmiddelavhengighet eller alvorlig somatisk sykdom eller skade, men har ikke plikt til å utnevne barneansvarlig personell.

Det er arbeidsgiverens ansvar å finne frem til rett(e) person(er) slik at det ansvaret og de oppgavene som blir lagt til stillingen(e) blir utført på en forsvarlig måte. Det er av lovgiver ikke stilt særskilte kvalifikasjonskrav til den som skal fylle rollen som barneansvarlig.

Det er ikke nødvendig at den barneansvarlige har helsefaglig utdanning. For eksempel kan sosionomer og andre yrkesgrupper også være naturlige valg. For å virkeliggjøre intensjonene i lovforslaget om å gi barn som pårørende informasjon og oppfølging, bør virksomhetene vektlegge at barneansvarlige utvikler kompetanse om barns og familiers behov ved psykisk sykdom, rusmiddelavhengighet, alvorlig somatisk sykdom eller skade.

Det er viktig at barneansvarlige erverver seg handlingskompetanse for hvordan man kan samtale med pasienten om hans/hennes rolle som forelder, hvordan man kan samarbeide med den andre forelderen, og hvordan man samtaler med barn og foreldre.

Det påhviler virksomheten å sørge for at barneansvarlige har/får nødvendig kompetanse og kapasitet til å utføre arbeidet. Virksomhetens ledelse må utarbeide en plan for kompetanse utvikling og sørge for at systematisk veiledning gis til de barneansvarlige.

Sentral kunnskap for barneansvarlige er:

- o lovverket relatert til barn, barnevern, taushetsplikt o.a.
- o hvordan man utvikler prosedyrer og retningslinjer
- o hvordan førstelinjetjenesten er organisert og hvordan man utvikler og ivaretar samarbeidsrutiner
- o normale faser i barns utvikling
- o hvordan informasjonen må tilpasses ulike utviklingstrinn
- o hva som kan særprege de ulike sykdomstilstandene og hvilke konsekvenser dette kan få for barnet
- o hvordan pasientens problemer kan prege hele familielivet og de konsekvenser det kan få for barnet
- o hvordan omsorgspersoner som ikke er pasienter, forholder seg når nære familiemedlemmer trenger behandling

Det er et lederansvar å sørge for at institusjonen utarbeider og implementerer retningslinjer og prosedyrer for hvordan man skal organisere arbeidet med barn som pårørende. Disse rutinene må innbefatte en konkretisering av hvilken rolle og hvilke arbeidsoppgaver de barneansvarlige skal ha ved den enkelte institusjon, og hvordan oppgaver mellom behandlingsansvarlige og barneansvarlige skal fordeles.

Hvilke organisatoriske løsninger man velger, vil blant annet være avhengig av om det er en institusjon der det er få eller mange pasienter som har barn, om liggetiden er lang eller kort og om det er en sengepost eller en poliklinisk virksomhet. Rutinene må sikre at de barneansvarlige får en posisjon der de kan ivareta rollen som pådrivere for å fremme barnas interesser i den enkelte institusjon. Ved noen virksomheter vil det være aktuelt å ha en barnekoordinator som kan ha som oppgave å ivareta mer overordnede problemstillinger, som for eksempel å utvikle prosedyrer og samarbeidsrutiner med førstelinjetjenesten, ha oversikt over oppfølgingstiltak for foreldre og barn, organisere veiledning og undervisning o.a.

Når behandlingsansvarlig tar ansvar for oppfølging av foreldre og barn, trenger ikke vedkommende å gi detaljert informasjon til barneansvarlig. I noen virksomheter vil behandlingsansvarlig også være barneansvarlig. Andre ganger er arbeidet organisert slik at den barneansvarlige deltar når barn er med i samtaler, eller når man skal snakke med pasienten eller den som har omsorg for barnet. Det viktigste er at arbeidet for og med barna blir gjort, og at barneansvarlig ser til at arbeidet blir utført på en tilfredsstillende måte.

Eksempler på arbeidsoppgaver for barneansvarlige:

- o *sette arbeidet i system* – Organisere arbeidet og utarbeide rutiner som ivaretar kartleggingsrutiner, systematisering av informasjon og oppfølging av barna, samt kontrollrutiner som sikrer at arbeidet er utført. Det kan også innebære å organisere veiledning
- o *fremme barnas interesser* – Tematisere barnas situasjon i rapporter og møter, være pådriver for at det gjennomføres samtaler med pasientene, barna og dem som har omsorg for barna, bistå behandlingsansvarlig med å gi barn og foreldre informasjon og nødvendig oppfølging. Tilrettelegge for og ivareta barna i forbindelse med besøk hos foreldrene
- o *holde helsepersonell oppdatert* om ny viten og nye metoder på feltet. Legge til rette for intern kompetanseheving om barns utvikling og reaksjoner, og deres behov for informasjon og oppfølging
- o *ta hånd om samarbeidsrutiner* mellom spesialisthelsetjenesten, kommunene og andre samarbeidspartnere
- o *ha oversikt over aktuelle oppfølgingstiltak for barn*

Rundskrivnet finnes på Helsedirektoratets hjemmesider – og kan bestilles derfra. Les gjerne hele.

GRUNNKURS I EFT

Emotionally focused therapy for couples

21.- 24. mai 2012

Thon hotell Vettre
Foreleser: Dr Rebecca Jorgensen

Etter Juniseminaret i Tromsø i 2010 med Sue Johnson har vi fått mange henvendelser vedrørende oppfølging og muligheter for videre kvalifisering i EFT. NFFT vil nå legge opp en kursrekke og et opplegg som gjør det mulig å kvalifisere seg som EFT terapeut i Norge. Opplegget vil bestå av et grunnkurs og senere et videregående kurs. Vi vil og bistå i å arrangere web baserte veiledningsopplegg med godkjente EFT veiledere, som vil muliggjøre sertifisering som EFT terapeut.

Vi har vært heldige og fått Dr Rebecca Jorgensen til Norge og inviterer til et fire dagers grunnkurs i EFT 21.-24.mai 2012 på Thon hotell Vettre.

OM EFT

EFT er en av de best vurderte metoder for parterapi i verden med svært gode forsknings-resultater. Metoden er en strukturert korttidsterapi over 8 -20 samtaler i ni trinn. Metoden ble utformet av Susan Johnson og Lesly Greenberg fra begynnelsen av 1980 tallet.

I EFT arbeider man med et emosjonelt fokus. Gjennom bruk av spesifikke intervensjoner når man følelser og behov som muliggjør en kvalitativ forandring i relasjonen.

EFT har sitt teoretiske utgangspunkt i en kombinasjon av humanistisk og systemisk teori, samt tilknytningsteori. EFT tilbyr en tydelig, strukturert metode som kan hjelpe terapeuten i arbeid med par.

De intervensjonene som brukes oppleves som logiske og trygge av både paret og terapeuten.

DR. REBECCA JORGENSEN

Rebecca har mange års erfaring som sertifisert veileder i EFT og er leder for "The Training and Research Institute for EFT" ved Alliant International

University i California, USA. Hun har også privat praksis i San Diego.



OM KURSET OG RAMMENE:

Oppstart: Mandag 21.mai kl.10.00

Slutt: Torsdag 24.mai kl. 17.00.

Det er viktig at deltakerne har erfaring med terapeutisk arbeid med par. Vi har lagt opp til mulighet for å velge mellom deltakeravgift og opphold med fullpensjon i enkelt- eller dobbeltrom, eller deltakeravgift og dagpakke med lunsj. Det gis rabatt for medlemmer av NFFT og også rabatt for tidlig registrering. Begrenset antall plasser. **Bindende påmelding via NFFTs website: www.nfft.no**

PÅMELDING:

Medlemmer av NFFT ved påmelding før 31. januar 2012

Deltakeravgift og opphold med fullpensjon:

Enkeltrom: Kr. 11.000,-

Dobbeltrom: Kr. 10.300,-

Dagdeltakelse: Kr.7.900,-

Ikke medlemmer av NFFT ved påmelding før 31. januar 2012

Enkeltrom: Kr. 11.300,-

Dobbeltrom: Kr. 10.600,-

Dagdeltakelse inkl. lunsj: Kr 8.200,-

Middag(ikke boende:) kr. 450,- pr. dag

Fra 1. februar 2012 øker alle prisene med Kr. 50,-

**Påmeldingen fra 1. desember 2011 på:
www.nfft.no**



Norsk Forening for Familierapi



**PÅMINNELSE
OG OPPFORDRING:
PAR- OG FAMILIETERAPIFORSKNING**

Styret i NFFT er, som vi tidligere har orientert om, opptatt av å gjøre informasjon om pågående norske forskningsprosjekter, forskningspublikasjoner og doktorgrader - innenfor vårt felt, tilgjengelige på vår hjemmeside www.nfft.no under fanen Forskning.

Vi får en del henvendelser fra fagpersoner som er interessert i å få oversikt over par- og familieterapiforskning, og hvem de kan henvende seg til. Denne siden må bygges opp i samarbeid med dere, og vi trenger innspill og informasjon om det som er aktuelt å legge ut på sidene.

Oppfordringen er at dere melder inn relevant forskningsstoff som bør legges inn på NFFTs hjemmeside. På forhånd takk.

Send til: bente.barstad@nfft.no

NETT NYTT:



forskning.no

anbefales for dem som
ennå ikke har oppdaget denne nettsiden.

Det er også mye relevant stoff å finne under
bufetat.no:



Bufetat

Vekst og utvikling for barn, unge og familier



NFFT er på facebook !

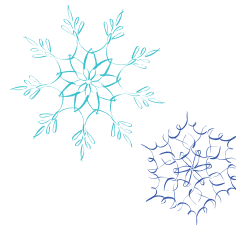
Det lyriske hjørnet:

Vi har valgt to små dikt denne gangen, på norsk og på dansk. Det ene til trøst i mørketiden og det andre med håp om sne:

LEDESTJERNA

*Det er mørkt, sier du
Å ja, det er ofte mørkt
på veiene, bror. Men mennesket
må VILLE sin ledestjerne, ønske den
så hett og inderlig
av hele sitt vilskne hjerte
at mørket plutselig slår ild
og stjerna står der
tindrende stor og klar
over de frosne veiene.*

Hans Børli (1918-1989)
Idas dans (2005)



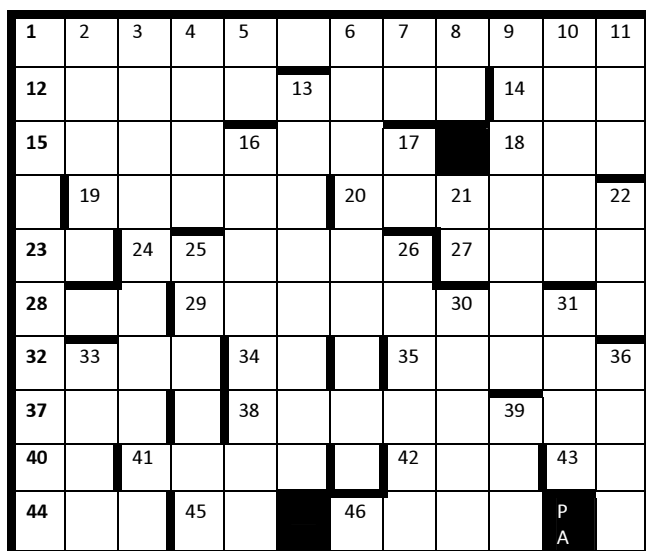
SNEFNUG

*Kom, lille hvide snefnug,
og sæt dig på min pande.
Fortæl om alle stjernene
og alle jordens lande.*

*Kom, lille hvide snefnug,
og hils på mine hænder.
Fortæl mig hvor du kommer fra
og hvor din rejse ender.*

*Kom, alle hvide snefnug
og læg jer her på bakken,
så jeg kan gi min storebror
en snebold midt i nakken.*

Halfdan Rasmussen (1915-2002)
Børnerim (1964)



Kryssord 4-2011

Vannrett:

- 1 Kommunikasjonsmiddel
- 12 Tvangspreget tilstand (fremmedord)
- 14 Fiskesnellemerke
- 15 Hunderase
- 18 Flyvåpen i UK (forkortet)
- 19 Bål
- 20 Skade
- 23 To
- 24 Møbelet
- 27 Russisk fornavn
- 28 Skru
- 29 Offiserene
- 33 Kna
- 34 Vektenhet (fork)
- 35 Lett å glemme ved kjøp på kredittkort
- 37 Fiskeredskap
- 38 Spiseredskaper
- 40 Tresort (gammel skrivemåte)
- 41 Innehaver
- 42 Spise (engelsk)
- 43 D (musikk)
- 21 Inkluderende arbeidsliv (omv, fork)
- 22 Alene
- 25 Shakespeare-figur (i Hamlet)
- 26 Bekrefter
- 30 Tidligere detektivhelt på TV
- 31 Avtar
- 33 Gammel norrøn gud
- 36 Grunnstoff (omv)
- 39 Spise



I	D	E	O	L	O	G	I	E	R
A	R	E	N	D	A	L	N	V	A
T	O	R	L	E	S	E	D	A	G
R	N	E	I	F	E	D	R	E	N
O	N	A	N	I	R	E	E	R	A
G	I	V	E	R	E	S	F	O	R
E	N	B	A	K	E	R	I	T	O
N	G	U	D	A	I	O	L	I	K
	E	D	E	N	S	P	E	K	K
F	N		N	T	E	T	T	K	Ø

Løsning 3-2011

SEND INN LØSNING

innen 15 des. 2011 til NFFT

Markveien 23, 0554 Oslo

44 Anmoder

45 Flatemål

46 Klare

Lodrett:

- 1 Eksotisk øyland
- 2 Selvtilfredsstillelse
- 3 Barnevakt
- 4 På Jesu kors
- 5 To naboer
- 6 "For de innvidde"
- 7 I parentesen til AKP i gamle dager (omv)
- 8 To like
- 9 Brensel
- 10 President
- 11 Bilorg.
- 13 Tilgjengeligheter
- 16 Angriper, utfordrer (religiøst)
- 17 To konsonter

Løsning 4-2011:

Navn: _____

Adr: _____

E-post: _____



Minner om vervepremie: kr. 250,- i avslag på årskonferansen på Vetre, pr. vervet medlem.

ANNONSE



www.diakonhjemmet.no

Seminar 20. januar 2012 med Dr. Arlene Vetere

Working Systemically with Family Violence: Risk, Responsibility and Collaboration

This workshop will present a safety methodology for working therapeutically with families and couples where violence is of concern. **Dr. Arlene Vetere** er professor i klinisk psykologi ved Universitetet i Surrey og professor II ved Diakonhjemmet Høgskole (kurset foregår på engelsk).

Kursavgift: kr 1.250 inkl. enkel lunsj

Påmeldingsfrist: 7. januar 2012

Påmelding: 22 45 19 82

refsaas@diakonhjemmet.no



Diakonhjemmet
Høgskole



**International Family
Therapy Association**

IFTA

Visit Our Websites

www.ifta-congress.org

www.ifta-familytherapy.org

S
e
w
w
-
h
f
f
t
h
o

**INNKALLING TIL
GENERALFORSAMLING
I NORSK FORENING FOR
FAMILIETERAPI**

**Thon Hotel Vettre, Asker –
torsdag 9.2. 2012 kl 15.30**

DAGSORDEN

- 1. Valg av dirigent, to referenter og to medlemmer til å underskrive protokollen fra generalforsamlingen**
- 2. Styrets årsberetning for 2011**
- 3. Årsregnskap 2011 i revidert stand**
- 4. Styrets virksomhetsplan 2012-2014 / Handlingsplan 2012**
 - Fremtidig drift og organisering av NFFT
 - NFTO/EFTA- møte i Oslo 15.-17.juni 2012
- 5. Fastsettelse av budsjett 2012 og medlemskontingent 2013**
- 6. Årsberetning fra fondsstyret**
- 7. Forslag til vedtak:** Endring i statuttene for NFFT fondet: *"Medlemmer av NFFT kan søke støtte. Andre kan søke gjennom NFFTs medlemmer"* Forslag om at følgende setning strykes: *"Andre kan søke gjennom NFFTs medlemmer."*
- 8. Valg av 2 styremedlemmer for 2 år**
- 9. Valg av 3 vararepresentanter for 1 år**
- 10. Valg av valgkomité**
- 11. Valg av revisor**
- 12. Valg av 1 fondstyremedlem for 2 år**
- 13. Orienteringssaker:**
Sertifiseringsgruppens arbeid. Status og fremdrift.
- 14. Eventuelt**



Dokumenter til generalforsamlingen, som årsberetning, budsjett, regnskap med mer legges ut i god tid på www.nfft.no

**Systemisk kafè
på Litteraturhuset
i Oslo**

**Amalie Skram salen
12. januar kl.19.00
(inngang fra 18.30)**

Bruce Wampold



Intervjues av Rolf Sundet

Bruce Wampold er professor ved University of Wisconsin i USA.

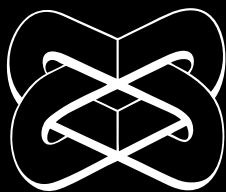
Han regnes som en av de fremste psykoterapiforskere i verden. Han er forfatter og medforfatter av åtte bøker og en rekke bokkapitler og publiseringer i internasjonale fagtidsskrifter. Hans mest kjente bok er «The Great Psychotherapy Debate», fra 2001.

Wampold har forsket på hvilke komponenter som gjør psykoterapi virksomt. Han har funnet at kvaliteter ved terapeuten skiller seg ut som det vesentlige. Hans konklusjon er at terapeuten må ha et bredt kunnskaps-tilfang for å variere og skreddersy sin tilnærming til det som er klientens behov og foretrukne endringsstil.

I 2010 ble Bruce Wampold tilknyttet Forskningsinstituttet ved Modum Bad som veileder. Fra 1. juni 2011 overtok han som forskningsleder.

Pris: Kr. 75,- for medlemmer av NNFT
Kr. 100,- for ikke-medlemmer.

Mat og drikke kjøpes i Litteraturhusets kafè.



DISPUK

Narrative og poststrukturalistiske perspektiver

NARRATIVE PRAKSISDAGE I DISPUK FORÅR 2012 MED ALLAN HOLMGREN M. FL. ÅRHUS

DISPUK i Århus åbner dørene for deltagelse i narrative samtaler (terapi, supervision, coaching o. lign.) fire eftermiddage i foråret 2012. Der vil være mulighed for at overvære dagens samtale og drøfte den bagefter. Med Allan Holmgren, Lone Kaae & Sidsel Arnfred
Kursusnr. 857-12

BØRN, UNGE OG VOKSNE PÅ KANTEN

Introduktion til narrativ pædagogik og metode i behandlingsarbejdet • Med Troels Hammer
Den 5.-7. september 2012 • Snekkersten
Kursusnr. 816-12

KONFERENCE OM NARRATIV PÆDAGOGIK.

Kom og mød nogle af forfatterne til bogen "Fra terapi til pædagogik"

Konferencen handler om, hvordan man kan bruge narrativ teori og metode i praksis, i arbejdet med børn, unge og familier.

Med Steen Larsen, Allan og Anette Holmgren, Lone Kaae, Troels Hammer, Jacob Folke Rasmussen og Martin Nevers
Den 7.-8. november 2011 i DISPUK • Århus
Kursusnr. 881-11

MELLEM SOCIALPÆDAGOGIK OG TERAPI

På workshoppen vil narrative begreber og praksisser omkring fortællings-metaforen, intentionalitet, eksternaliserende samtaler, unikke undtagelser og bevidning blive udfoldet og eksemplificeret • Med Martin Nevers
Den 14.-15. december 2011 • Snekkersten
Kursusnr. 843-11

BØRN OG UNGE, OM AT STYRKE DERES SELV, IDENTITET OG RELATIONER

Konkrete anvisninger på hvordan narrative og poststrukturalistiske ideer kan inspirere i samarbejdet med børn, unge og deres omsorgspersoner • Med Allan Holmgren
Den 17.-18. november 2011 • Snekkersten
Kursusnr. 872-11

Praksisrelateret efteruddannelse i

NARRATIV PÆDAGOGIK, UNDERVISNING & FORMIDLING

- poststrukturalistiske perspektiver

Med Allan Holmgren

4 x 3 dage i 2012 • Start 1. februar 2012 • Snekkersten
Kursusnr. 580-12

MICHAEL WHITE EFTERMIDDAGE - NARRATIVE SAMTALER - LIVE

Allan Holmgren vil praktisere narrativ terapi en række mandage fra januar 2012, hvor man kan overvære samtalen og drøfte sessionen bagefter
5 gange • Start den 30. januar 2012 • Kursusnr. 846-12

NARRATIV SAMTALEPRAKSIS

MODUL 1

Modul 1 af 3, der tilsammen svarer til et basisår. Narrativ Praksis, modul 1, er en omfattende introduktion til de grundlæggende principper i narrativ praksis.

Med Anette Holmgren & Troels Hammer
Snekkersten uge 12/2012 • Kursusnr. 651-12

MODUL 2

Med Anette Holmgren & Troels Hammer
Uge 25/2012 • Kursusnr. 652-12

MODUL 3

Med Allan Holmgren & Troels Hammer • Uge 37/2012
Kursusnr. 653-12

SAMTALER MED BØRN, UNGE OG FAMILIER

På denne workshop vil Anette og Allan Holmgren tale ud fra deres mangeårige erfaring med narrative samtaler med børn, unge og familier.

Workshoppen, der har udgangspunkt i narrative metoder og moderne poststrukturalistisk filosofi, præsenterer både klassiske og nye ideer indenfor feltet.

Den 8.-9. maj 2012 • Snekkersten

Kursusnr. 874-12

KONFERENCE OM VOLD OG TRAUMER

2 dage med fokus på vold og traumer i selskab med nogle af de bedste teoretikere og metodeudviklere indenfor feltet.

Med:

- Alan Jenkins, psykolog, Adelaide, Australien
- Lars J. Sørensen, Chef-psykolog, Nykøbing Sjælland
- Anette Holmgren, DISPUK
- Mette Melby Bak, leder Kvindehemmet Jagtvej, København
- Brit Selvik, leder af Robust, Familierådgivning ift. vold i familien, Oslo

Den 25.-26. juni 2012 • Snekkersten • Kursusnr. 880-12

Læs mere på www.dispuk.dk - søg på kursusnr.

Samtaler, terapi, coaching, workshops, kurser og efteruddannelser
www.dispuk.dk



INVITASJON



METAFORUM og NFFT
Norsk forening for familierterapi
inviterer til det 14. førjulsseminaret
i Gamle Logens stemningsfulle lokaler i Oslo sentrum
torsdag 1. og fredag 2. desember 2011

IDEER

Dag 1: professor i filosofi,
Arne Johan Vetlesen:



„Empati under press“

Dag 2:
psykologspesialist og filosof
Vigdis Wie Torsteinsson &
psykologspesialist Astri Johnsen

**„Familien:
Muligheter og utfordringer“**



VEL MØTT i Gamle Logen

Påmelding på www.nfft.no innen 15. nov.

INNHold: METAFORUM 4-2011

FASTE SPALTER:

Foreningsinfo	2
Redaksjonens røst	3
Styrets side, v Marianne Bie	4
Kryssord	

REPORTASJER og REFERATER:

Fra Bateson film og seminar:

<i>En datters portrett av sin far</i>	5
v Kari Y Kjølås	
<i>A unique vision</i>	8
v Hilde Ingebrigtsen	

Intervju:

med Peder Kjøs og Rolf Sundet	14
V Marianne Bie.	

Nordisk kongress på Gotland

<i>Røtter og vingar i Visby</i>	21
v Kari Yvonne Kjølås m. fl.	
<i>Solrosor från Visby</i>	
v Magnus Ringborg	36



NB: Juniseminar
planlegges avholdt
18.-20. juni 2012

NORDKALOTTEN
i samarbeid med NFFT



Følg med på www.nfft.no

**Hold deg oppdatert
www.nfft.no**

Returadr:
Norsk Forening
for familierterapi
Markveien 23,
0554 Oslo



INVITASJON



Norsk Forening for Familierterapi

Inviterer til

Årskonferanse og generalforsamling 2012

TID: 8. februar - 10. februar 2012

STED: Thon Vettre hotell, Asker

Årets tema:

"Familie og familierterapi i senmoderne tid"



Foredragsholdere

Førsteamanuensis Anne Kyong Sook Øfsti og professor Jim Sheean. Dion Sommer, Professor i Utviklingspsykologi ved Psykologisk institutt, Aarhus Universitet. Professor Wencke Seltzer.

Systemiske kafèer og workshops

....vil også denne gangen være en viktig del av konferansen.

Generalforsamling

Generalforsamlingen er NFFTs øverste styreorgan. Her behandles saker av prinsipiell art vedrørende foreningens drift.

Det blir også valg til styret. Vi håper å se mange engasjerte medlemmer på NFFTs generalforsamling i 2012.

Saker som ønskes behandlet på generalforsamlingen må være styret i hende innen 1. oktober 2011.

Påmelding

Frist for påmelding: 15 januar 2012
Påmelding til: www.nfft.no

Priser:

Konferanseavgift kr.2.800,-

Endelig invitasjon med påmelding og program for konferansen, vil komme i METAFORUM nr. 4 i november 2011.

Følg også med på: www.nfft.no